

ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 66

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μετάφραση, προσαρμογή:
 Ελληνικό
Ινστιτούτο
Υγιεινής και
Ασφάλειας της
Εργασίας

Διεθνής
Οργάνωση
Εργασίας

ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΣΤΡΕΣ

ΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016

- Οι παγκόσμιες διαστάσεις του αμιάντου στην υγεία και οι συσχετιζόμενες με τον αμιάντο ασθένειες
- Πρωτόκολλο PRO-TEAS για την Ασφαλή Μεταφορά και Διακίνηση Επικίνδυνων Χημικών Ουσιών και την Αντιμετώπιση Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης
- Πυξίδα: Κίνδυνοι - μέτρα πρόληψης και προστασίας στα λατομεία. Φόρτωση και μεταφορά στείρων και εξορυσσόμενου υλικού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Editorial 3

Τα νέα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε

- 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία: Προοπτικές και προκλήσεις σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον εργασίας..... 4
- Εκστρατεία ενημέρωσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων. 5
- Πρόγραμμα Βιομηχανίας ΤΤΤ 5
- Συναντήσεις εργασίας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. με τα Ινστιτούτα των Κοινωνικών Εταιρών και άλλους φορείς..... 6
- Επισκέψεις μαθητών και φοιτητών στις εγκαταστάσεις του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. 6
- Ενημερωτικές κοινοποιήσεις για τις επαγγελματικές ασθένειες: ένας οδηγός διάγνωσης. Νέα έκδοση ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. 7
- Ημερίδες για κομμωτές και εμπόρους από το παράρτημα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στον Βόλο 8
- Ημερίδες από το παράρτημα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην Τρίπολη και το ΤΕΕ Πελοποννήσου 8

Άρθρα

- Οι παγκόσμιες διαστάσεις του αμιάντου στην υγεία και οι συσχετιζόμενες με τον αμιάντο ασθένειες. *COLLEGIUM RAMAZZINI. Μετάφραση: Μαρίνα Τριάντη*.....9
- Πρωτόκολλο PROTEAS για την Ασφαλή Μεταφορά και Διακίνηση Επικίνδυνων Χημικών Ουσιών και την Αντιμετώπιση Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης. *των: Δρ. Γ. Α. Παπαδάκη, Π. Μαχαίρα, Ε. Βαγγέλογλου, Στ. Παπαϊωάννου*..... 14

Ευρετήριο άρθρων και πυξίδων (τεύχη 1 - 65) (Μέρος Β') Πυξίδα

- Κίνδυνοι - μέτρα πρόληψης και προστασίας στα λατομεία. Φόρτωση και μεταφορά στείρων και εξορυσσόμενου υλικού. 19

Διεθνές Περισκόπιο

- Ο ΕU-OSHA κηρύσσει την έναρξη της εκστρατείας «Ασφάλειες και Υγιείς Χώροι Εργασίας για όλες τις ηλικίες» 28
- 28 Απριλίου: Παγκόσμια Ημέρα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία..... 28

Λόγος και Εικόνα

- Η έλλειψη αναγνώρισης. *Επιμέλεια: Σ. Δοντάς*.....29

Επικαιρότητα

- Ημερίδα ADR από τον Πανελλήνιο Σύλλογο Συμβούλων Ασφαλούς Μεταφοράς Επικινδύνων Εμπορευμάτων .. 30
- Πανελλήνιο Συνέδριο Συνδέσμου Υγειονομικών Τεχνολόγων Παρασκευαστών 2016 31
- Ημερίδα για την «ηλεκτρική ασφάλεια» στη Σιβιτανίδειο 31
- Παρουσίαση του βιβλίου της Δρ. Ιστορίας Αγγελικής Μέρου με τίτλο: «Μία εταιρεία γεννιέται Σέριφος - Σπηλιασέζα (1880-1904)»..... 31
- Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας για την Ψυχολογία Υγείας της Εργασίας..... 32
- Εκδήλωση στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, στην εταιρεία ΣΥΡΜΑ Α.Ε. στον Βόλο..... 32
- Άσκηση στο γραφείο — Υγεία και ευεξία στον εργασιακό χώρο 32
- Ημέρα Ασφάλειας 2016 στην ΕΠΑ 33
- Ημερίδα με θέμα «Μηχανισμός διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας» από το Υπουργείο Εργασίας.. 34
- **Νομοθετικές εξελίξεις.** *Επιμέλεια: Α. Δαΐκου*..... 34
- **Συνέδρια - Ημερίδες - Εκθέσεις** *Επιμέλεια: Κ. Καψάλη*. 36

Βιβλιογραφία & Χρήσιμες διασυνδέσεις

- Υγεία και ασφάλεια της εργασίας στη βιομηχανία χρωμάτων *Επιμέλεια: Φ. Θωμαδάκη*.....37

Βιβλιοπαρουσίαση

- Ηθική παρενόχληση στο χώρο της εργασίας. *Επιμέλεια: Σ. Δοντάς* 38

Εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται από το Κ.Ε.Κ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.....39

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τηλ.: 210 8200100

Φαξ: 210 8200222

E-mail: periodical@elinylae.gr

Διεύθυνση στο διαδίκτυο: <http://www.elinyae.gr>

Ταχ. διεύθυνση: Λιοσίων 143 και Θειραίου 6,
104 45 Αθήνα

ISSN: 1108-5916

Ιδιοκτήτης

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής
και Ασφάλειας της Εργασίας

Εκδότης

Αλέξανδρος Κομίνης

Συντακτική Επιτροπή

Μηνάς Αναλυτής, Εύη Γεωργιάδου, Σπύρος Δοντάς, Σπύρος Δρίβας,
Εβίτα Καταγή, Κωνσταντίνα Καψάλη, Δήμητρα Πινότσου

Δ.Σ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Πρόεδρος: Αλέξανδρος Κομίνης

Αντιπρόεδροι: Ιωάννης Αδαμάκης, Ειρήνη Μπαρδάνη

Μέλη: Θεόδωρος Δέδες, Γεώργιος Ιωαννίδης,

Εμμανουήλ Κοκολάκης, Αντώνιος Μέγγουλης, Χρήστος Παπάζογλου,
Σωτήριος Παπαμιχαήλ

Επιμέλεια κειμένων, γραφιστική επιμέλεια και ηλεκτρονική
σελιδοποίηση έκδοσης: Εβίτα Καταγή, Τμήμα Εκδόσεων, Κέντρο
Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Οι απόψεις και οι αναλύσεις των άρθρων
και των επιστολών δεν εκφράζουν απαραίτητα τις
θέσεις του περιοδικού.

Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή μέρους
ή όλου του εντύπου, με οποιονδήποτε τρόπο,
χωρίς αναφορά της πηγής.

Η αφίσα στο εξώφυλλο είναι εκείνη που εξέδωσε η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας για την Παγκόσμια Ημέρα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία 2016 και την οποία το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. μετέφρασε και προσαρμοσε στα Ελληνικά.

Editorial

Η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων είναι ένα μεγάλο κοινωνικό, ανθρωπιστικό και πολιτικό ζήτημα, το οποίο όμως έχει και τεράστιες οικονομικές διαστάσεις. Καθημερινά, στους χώρους εργασίας, έχουμε πάρα πολλά θύματα στον αγώνα των εργαζομένων για την επιβίωση, τη δημιουργία, την πρόοδο, αλλά και την παραγωγή πλούτου.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) ο ετήσιος παγκόσμιος απολογισμός ανέρχεται σε δύομισι περίπου εκατομμύρια νεκρούς, δεκάδες εκατομμύρια αναπήρους και εκατοντάδες εκατομμύρια ασθενείς. Μια μικρή χώρα εργαζομένων εξαφανίζεται κάθε χρόνο από τον χάρτη της γης.

Στη χώρα μας οι καταγραφές είναι ανύπαρκτες ή υποτυπώδεις. Η ΔΟΕ σε μια παλαιότερη εκτίμησή της για την Ελλάδα, υπολόγιζε τους ετήσιους θανάτους, από επαγγελματικά νοσήματα κυρίως, γύρω στις 3 έως 3,5 χιλιάδες και τα εργατικά ατυχήματα σε 65 χιλιάδες, τη στιγμή που οι επίσημες καταγραφές ήταν μερικές δεκάδες για τα επαγγελματικά νοσήματα και υποπολλαπλάσιος αριθμός για τα εργατικά ατυχήματα (15 χιλιάδες).

Το οικονομικό κόστος της επαγγελματικής νοσηρότητας (εργατικά ατυχήματα, επαγγελματικά νοσήματα) σύμφωνα με τη ΔΟΕ υπολογίζεται στο **4% του ΑΕΠ**.

Οι διεκδικήσεις των εργαζομένων για ένα υγιές και ασφαλές εργασιακό περιβάλλον επέβαλαν ένα σημαντικό θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο προστασίας της υγείας και της ασφάλειας της εργασίας. Δημιουργήθηκαν διεθνείς και ευρωπαϊκοί φορείς για την ανάπτυξη πολιτικών και την έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών για την πρόληψη και την προαγωγή της εργασιακής υγείας.

Η χώρα μας έχει υιοθετήσει και έχει νομοθετήσει το σύνολο σχεδόν των κατευθυντήριων οδηγιών της ΕΕ για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία. Η έλλειψη όμως των αναγκαίων δομών και υποδομών για τη στήριξη του νομοθετικού πλαισίου ή η υποστελέχυσή τους και η μη κατανόηση της σημαντικότητας των ζητημάτων αυτών από την πλευρά της Πολιτείας, των εργοδοτικών οργανώσεων αλλά δυστυχώς μερικές φορές και των εργατικών συνδικάτων στη χώρα μας, είχε ως αποτέλεσμα ουσιαστικά την ακύρωση ή, στην καλύτερη περίπτωση, τη διαστρέβλωση των οδηγιών και του νομοθετικού πλαισίου.

Με ποια σειρά προτεραιότητας απασχολούν σήμερα τα ζητήματα για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία τις σύγχρονες κοινωνίες; Σίγουρα όχι με την ενδεδειγμένη. Η οικονομική κρίση και η ανεργία τα σπρώχνουν στο περιθώριο.

Σήμερα όμως, περισσότερο από ποτέ, είναι αναγκαία η εστίαση και η δραστηριοποίηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων και θεσμικών παραγόντων (πολιτειακών, εργατικών και εργοδοτικών, επιτροπών υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, γιατρών εργασίας, τεχνικών ασφαλείας) στην πρόληψη και την προαγωγή της εργασιακής υγείας, γιατί σε εποχές κρίσης η πρόληψη έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία. Ένα ευρώ στην πρόληψη εξοικονομεί 10 ευρώ για αποκατάσταση και θεραπεία. Και στον τομέα αυτό η πρόληψη μπορεί να είναι απόλυτη. Δεν υπάρχει ούτε μία επαγγελματική νόσος που να μην μπορεί να προληφθεί.

Η πολιτεία πρέπει να κατανοήσει τη ζωτική σημασία των ζητημάτων αυτών, να στηρίξει τις υπάρχουσες δομές και να δημιουργήσει όσες είναι απαραίτητες. Το συνδικαλιστικό κίνημα να εντάξει στις προτεραιότητές του τα ζητήματα της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων. Οι εργοδότες να κατανοήσουν ότι τα ζητήματα υγείας και ασφάλειας της εργασίας είναι ζωτικά για τις επιχειρήσεις τους και ότι η πρόληψη συμφέρει.

Αλέξανδρος Κορίνης

τα νέα
ΤΟΥ

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία: Προοπτικές και προκλήσεις σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον εργασίας

Την **28η Απριλίου 2016**, Παγκόσμια Ημέρα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. ανακοίνωσε στα κοινωνικά δίκτυα το «**2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία**». Το συνέδριο θα διοργανώσει το Ινστιτούτο, στην Αθήνα, μέσα στο 2017. Θέμα του Συνεδρίου θα είναι «**Προοπτικές και προκλήσεις σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον εργασίας**».

Στις 29-30 Νοεμβρίου του 2010, το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. διοργάνωσε στο Ξενοδοχείο Χίλτον στην Αθήνα, το **1ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Υγεία και την Ασφάλεια της Εργασίας** με θέμα «**Η πρόληψη συμφέρει όλους**».

Στόχος της διοργάνωσης ήταν να δημιουργηθεί ένα μόνιμο φόρουμ ανταλλαγής γνώσεων και εμπειριών, όχι μόνο

μεταξύ ειδικών επιστημόνων του χώρου, αλλά και μεταξύ εκείνων που έχουν συμφέρον ή απλά εμπλέκονται στη δημιουργία ασφαλών και υγιεινών συνθηκών εργασίας. Ένα φόρουμ, στο οποίο να δίνεται η ευκαιρία τόσο για την ανάδειξη, την καταγραφή και την αποτίμηση των προβλημάτων όσο και για την αναζήτηση της λύσης τους.

Το συνέδριο σημείωσε τεράστια επιτυχία αφού οι συμμετοχές ξεπέρασαν τις 1.000 και απέδειξε περίτρανα την ανάγκη του κοινού για πληροφόρηση και γνώση, όσον αφορά στην επαγγελματική υγεία και ασφάλεια, μέσα από σχετικές εκδηλώσεις.

Το συνέδριο τελούσε **υπό την αιγίδα της Α.Ε. Του Προέδρου της Δημοκρατίας, κυρίου Κάρολου Παπούλια**.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ
ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ
(ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.)

2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την
Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία:
Προοπτικές και προκλήσεις σε ένα
μεταβαλλόμενο περιβάλλον εργασίας

Αθήνα, 2017

Εκστρατεία ενημέρωσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία η εκστρατεία άμεσης διανομής έντυπου υλικού του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις, με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων αυτών σε θέματα Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας.

Εργαζόμενοι του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε διενήργησαν ενημερωτικές επισκέψεις με ταυτόχρονη διανομή, εξειδικευμένου στον αντίστοιχο κλάδο, υλικού σε εμπορικές επιχειρήσεις, κομμωτήρια, αρτοποιεία-ζαχαροπλαστεία, συνεργεία αυτοκινήτων και ξυλουργεία.

Η εκστρατεία διεξήχθη την περίοδο Απριλίου - Ιουνίου στις περιοχές της Αττικής, της Θεσσαλονίκης, των Ιωαννίνων, του Βόλου, της Τρίπολης, της Καλαμάτας και του Ηρακλείου.

Συνολικά διεξήχθησαν 7.600 επισκέψεις σε επιχειρήσεις.

Το εξειδικευμένο ενημερωτικό υλικό παρήχθη στο πλαίσιο της Πράξης «ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ» του ΕΠ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ.

Πρόγραμμα Βιομηχανίας ΤΤΤ

Υλοποιήθηκε με επιτυχία το πρόγραμμα **ΤΤΤ (Top Ten Traps)**, μία πιλοτική πρωτοβουλία του **ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.** με τη συνεργασία του **Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδας (ΣΒΒΕ)** για την προαγωγή της υγείας και της ασφάλειας της εργασίας στους χώρους παραγωγής.

Το πρόγραμμα είχε ως στόχο τη συμβουλευτική υποστήριξη των επιχειρήσεων και περιελάμβανε:

- συμβουλευτικές επισκέψεις στους χώρους παραγωγής
- ενδεικτικό προσδιορισμό των επιπέδων των βλαπτικών παραγόντων
- επί τόπου επίλυση αμοιβών
- διανομή σχετικού έντυπου υλικού.

Στη συνέχεια της επίσκεψης, απεστάλη εμπιστευτική αναφορά στην επιχείρηση, η οποία επισήμαινε τους 10 σημαντικότερους κινδύνους και πρότεινε μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

Το πρόγραμμα διεξήχθη την περίοδο Απριλίου - Ιουνίου στην περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε 30 επιχειρήσεις της περιοχής.

τα νέα
ΤΟΥ

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Συναντήσεις εργασίας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. με τα Ινστιτούτα των Κοινωνικών Εταιρών και άλλους φορείς

Στο πλαίσιο της προσπάθειας αναβάθμισης της συνεργασίας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. με τα Ινστιτούτα των κοινωνικών εταιρών και άλλους φορείς, πραγματοποιήθηκαν διμερείς συναντήσεις, με σκοπό να παρουσιαστεί το έργο και οι υπηρεσίες που προσφέρει το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και να διερευνηθούν δυνατότητες κοινών δράσεων και άλλων μορφών συνεργασίας.

Τον κύκλο των συναντήσεων άνοιξε εκείνη με το **ΙΜΕ της ΓΣΕΒΕΕ**, η οποία πραγματοποιήθηκε στις **12 Μαΐου** στις εγκαταστάσεις του Ινστιτούτου στην Αθήνα. Ακολούθησαν συναντήσεις με το **Ινστιτούτο ΠΑΣΤΕΡ** στις **17**, το **ΙΝΕΜΥ της ΕΣΣΕ** στις **19**, τον Ειδικό γραμματέα του Σ.ΕΠ.Ε., **κο Ι. Σούκο**, στις **20** και το **ΙΝΕ της ΓΣΕΕ** στις **31 Μαΐου**. Τον **Ιούνιο** πραγματοποιήθηκαν οι συναντήσεις: την **1η** και στις **8** με το **Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ)** και στις **3** με το **Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR Hellas)**.

Από τη συνάντηση με τους εκπροσώπους της Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Από τη συνάντηση με τους εκπροσώπους της Ε.Σ.Ε.Ε.

Από τη συνάντηση με τους εκπροσώπους της Γ.Σ.Ε.Ε.

Επισκέψεις μαθητών και φοιτητών στις εγκαταστάσεις του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Στο πλαίσιο της προσπάθειάς του για την ευαισθητοποίηση των νέων στα θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία, το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. δέχεται στις εγκαταστάσεις του επισκέψεις μαθητών και φοιτητών.

Στις **29 Μαρτίου**, τον χώρο επισκέφθηκαν 20 μαθητές και μαθήτριες από το **Τμήμα Ηλεκτρολογίας του 6ου Εργαστηριακού Κέντρου Αθήνας του 1ου Επαγγελματικού Λυκείου Γαλατσίου**, με τους συνοδούς καθηγητές τους. Του μαθητές χαιρέτισε ο **Πρόεδρος, κος Αλέξανδρος Κομίνης**, ενώ από στελέχη του Ινστιτούτου έγινε μια σύντομη

παρουσίαση του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και του ρόλου του, καθώς και ανάπτυξη του θέματος «Κίνδυνοι και τα μέτρα προστασίας από ηλεκτροπληξία».

Την **1η Απριλίου** επισκέφθηκαν το Ινστιτούτο 12 φοιτητές του **Τμήματος Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας του ΤΕΙ Αθήνας**. Η επίσκεψη έγινε στο πλαίσιο του μαθήματος **Πρόληψη και Προαγωγή της Υγείας στο Εργασιακό Περιβάλλον**. Εκτός από τη σύντομη παρουσίαση του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., οι φοιτητές ενημερώθηκαν για θέματα Ιατρικής της Εργασίας και τον επαγγελματικό κίνδυνο.

Στις **12 Απριλίου**, το **Κέντρο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π)** του **νομού Ηρακλείου**, διοργάνωσε εκπαιδευτική επίσκεψη στο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. 40 μαθητών του **Τομέα Υγείας και Πρόνοιας του 2ου Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑΛ) Ηρακλείου**. Μετά τον χαιρετισμό που απηύθυνε στους μαθητές ο Πρόεδρος του Ινστιτούτου, **κος Α. Κομίνης**, έγινε μια σύντομη παρουσίαση του Ινστιτούτου, καθώς και ενημέρωση για θέματα Ιατρικής Εργασίας και τον επαγγελματικό κίνδυνο.

Στις **13, 20 και 27 Μαΐου**, πραγματοποιήθηκαν τρεις επισκέψεις, διαφορετικών ομάδων, σπουδαστών του **Τμήματος Δημόσιας & Κοινωνικής Υγείας του ΤΕΙ Αθήνας**, στους χώρους του Ινστιτούτου. Οι επισκέψεις έγιναν στο πλαίσιο του εργαστηριακού μαθήματος Υγιεινή και Ασφάλεια Εργασίας.

Όλοι οι επισκέπτες ξεναγήθηκαν στη βιβλιοθήκη απ' όπου προμηθεύτηκαν έντυπο υλικό.

Ενημερωτικές κοινοποιήσεις για τις επαγγελματικές ασθένειες: ένας οδηγός διάγνωσης. Νέα έκδοση ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Πρόκειται για τη μετάφραση του βιβλίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής **“Information notices on occupational diseases : a guide to diagnosis”**.

Όπως σημειώνει στον πρόλογο της αγγλικής έκδοσης ο Πρόεδρος της ομάδας εμπειρογνομόνων σε θέματα διάγνωσης επαγγελματικών ασθενειών της Ε.Ε., **καθηγητής Tar-Ching Aw**, «Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) δημιούργησε τον πρώτο κατάλογο επαγγελματικών ασθενειών το 1962. Άλλοι φορείς και οργανισμοί σε διαφορετικές χώρες, επίσης, συνέταξαν τους δικούς τους καταλόγους, μοιλονότι, η καθοδήγηση σχετικά με την αναγνώριση αυτών των ασθενειών είναι κάτι λιγότερο από άμεσα διαθέσιμη. Σε αναγνώριση αυτής της ανάγκης, η ΕΕ δημιούργησε, το 1963, ένα τεκμήριο με τίτλο: «*Ιατρικά δεδομένα για ασθένειες που έχουν καταγραφεί στον ευρωπαϊκό κατάλογο επαγγελματικών ασθενειών*». Το 1994, μια ομάδα εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέλαβε την ενημέρωση του παραπάνω τεκμηρίου, που είχε ως αποτέλεσμα την έκδοση «*Ενημερωτικές κοινοποιήσεις για την διάγνωση των επαγγελματικών ασθενειών*». Δέκα χρόνια αργότερα ανατέθηκε η αναθεώρηση της έκδοσης του 1994. Η τρέχουσα έκδοση «*Κριτήρια για τη διάγνωση των επαγγελματικών ασθενειών*» είναι το αποτέλεσμα των προσπαθειών μιας νέας ομάδας εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

Το βιβλίο είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., στη διεύθυνση:

http://www.elinyae.gr/el/lib_file_upload/information_notices_S.1462786267140.pdf

τα νέα
ΤΟΥ

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Ημερίδες για κομμωτές και εμπόρους από το παράρτημα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στον Βόλο

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. - Παράρτημα Βόλου πραγματοποίησε τον Ιούνιο δύο κλαδικές ημερίδες στον Βόλο.

Η πρώτη πραγματοποιήθηκε στις **8 Ιουνίου**, είχε θέμα «**υγεία και ασφάλεια στον χώρο του κομμωτηρίου**» και απευθυνόταν στους κομμωτές της περιοχής. Διοργανώθηκε δε, σε συνεργασία με τον **Σύλλογο Κομμωτών Μαγνησίας**.

Η δεύτερη, η οποία είχε θέμα «**υγεία και ασφάλεια στα εμπορικά καταστήματα**» έγινε σε συνεργασία με τον **Εμπορικό Σύλλογο Βόλου** στις **15 Ιουνίου**.

Και στις δύο ημερίδες αναλύθηκαν θέματα υγείας και ασφάλειας σχετικά με κάθε έναν από τους δύο κλάδους, αντίστοιχα. Επίσης, παρουσιάστηκε ένα **νέο ηλεκτρονικό εργαλείο OIRA**, μέσω του οποίου ο εργοδότης μπορεί να πραγματοποιήσει ο ίδιος -εύκολα, γρήγορα και κυρίως ανέξοδα- εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου για την επιχείρησή του. Το εργαλείο έχει αναπτυχθεί από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. και διατίθεται στο διαδίκτυο εντελώς δωρεάν.

Στους συμμετέχοντες μοιράστηκαν σχετικές με τον κλάδο τους εκδόσεις του Ινστιτούτου

Ημερίδες από το παράρτημα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στην Τρίπολη και το ΤΕΕ Πελοποννήσου

Στις **15** και **28 Ιουνίου** πραγματοποιήθηκαν ημερίδες με θέμα «**Υγιεινή και Ασφάλεια στους χώρους Εργασίας**» στην **Τρίπολη** και την **Καλαμάτα**, αντίστοιχα. Η πρώτη έλαβε χώρα στο Αποστολοπούλειο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Τρίπολης ενώ η δεύτερη στο Αμφιθέατρο Αλέξ. Κουμουνδούρος στο Διοικητήριο της Καλαμάτας. Τις ημερίδες συνδιοργάνωσαν το **Παράρτημα** του **ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.** στην **Τρίπολη** και το **ΤΕΕ Πελοποννήσου**.

Και στις δύο εκδηλώσεις τα στελέχη του Παραρτήματος, **Π. Πανούση**, *Μηχανολόγος Μηχανικός* και **Α. Καρύδης**, *Πολιτικός Μηχανικός*, παρουσίασαν με εισηγήσεις τα θέματα «**Η συνεισφορά και οι δράσεις του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στον κατασκευαστικό τομέα - Τεχνικός Ασφάλειας στις επιχειρήσεις (Εκπαίδευση - Προβλήματα - Σημεία προσοχής)**» και «**Κίνδυνοι και Πρόληψη για την Ασφάλεια και την Υγεία των Εργαζομένων στα Οικοδομικά και Τεχνικά Έργα**», αντίστοιχα.

Έχουν προγραμματιστεί αντίστοιχες ημερίδες στην Κόρινθο, το Ναύπλιο και τη Σπάρτη.

Οι παγκόσμιες διαστάσεις του αμιάντου στην υγεία και οι συσχετιζόμενες με τον αμιάντο ασθένειες

COLLEGIUM RAMAZZINI*
Μετάφραση: Μαρίνα Τριάντη

Περίληψη

Το Collegium Ramazzini (CR) διατυπώνει εκ νέου τη μακρόχρονη θέση του ότι η πλήρης απαγόρευση της εξόρυξης και της χρήσης του αμιάντου, συμπεριλαμβανομένου του χρυσότιλου, αποτελεί μια υπεύθυνη δράση προς όφελος της δημόσιας υγείας. Η νέα αυτή δήλωση, που έρχεται να προστεθεί σε άλλες προηγούμενες δηλώσεις του CR, εστιάζει στις παγκόσμιες διαστάσεις της χρήσης του αμιάντου και των συσχετιζόμενων με τον αμιάντο ασθενειών (ARDs). Η επιδημία των ARDs δεν αναμένεται να κορυφωθεί για τουλάχιστον μια δεκαετία, στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες και για αρκετές δεκαετίες στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο αμιάντος και οι συσχετιζόμενες με αυτόν ασθένειες συνεχίζουν να αποτελούν πρόκληση στην αρένα της επαγγελματικής ιατρικής και της δημόσιας υγείας, καθώς επίσης στην κλινική έρευνα και την πρακτική έχοντας, έτσι, αναδυθεί ως ένα παγκόσμιο ζήτημα υγείας. Οι βιομηχανικώς αναπτυγμένες χώρες, οι οποίες έχουν ήδη ολοκληρώσει τη διαδικασία της μετάβασης προς την απαγόρευση του αμιάντου, έχουν την εμπειρία, την τεχνολογία και την ικανότητα, εργαλεία που θα μπορούσαν να αποδειχτούν πολύτιμα, αν αξιοποιούνταν από τις βιομηχανικώς αναπτυσσόμενες χώρες που ξεκινούν τώρα την μετάβαση. Ο συσσωρευμένος πλούτος της εμπειρίας και των τεχνολογιών στις βιομηχανικές χώρες θα πρέπει να διαχυθεί διεθνώς μέσω παγκόσμιων εκστρατειών για την εξάλειψη των ARDs.

Ιστορικό

Κάθε ίνα αμιάντου που εξορύσσεται είναι απόλυτα ανθεκτική και, επανειλημμένως, εκτίθενται σε αυτή πολλά άτομα κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής της, από την εξόρυξη πετρωμάτων που περιέχουν αμιάντο μέχρι την παραγωγή αμιαντούχων προϊόντων (ACP) και επιπλέον κατά τη χρήση, την επισκευή, την απομάκρυνση και τον περιορισμό των ACP. Από το 1993, το Collegium Ramazzini έχει κατ' επανάληψη εισηγηθεί την παγκόσμια απαγόρευση όλων των ειδών εξόρυξης, παραγωγής και χρήσης του αμιάντου.¹⁻⁴ Το Collegium έχει καταλήξει σε αυτή τη θέση λαμβάνοντας υπόψη τα αξιόπιστα επιστημονικά τεκμήρια που επιβεβαιώνουν ότι όλα τα είδη του αμιάντου, συμπεριλαμβανομένου του χρυσότιλου, η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη μορφή του, προκαλεί καρκίνους όπως το μεσοθηλίωμα και ο καρκίνος του πνεύμονα και επιπλέον αποκαλύπτουν ότι δεν υπάρχει ασφαλές όριο έκθεσης. Το Collegium συνέχισε να επιδοκιμάζει ως εσφαλή και αναποτελεσματική την πολιτική της «ελεγχόμενης χρήσης» του χρυσότιλου, όπως αυτή υποστηρίζεται από τη βιομηχανία του αμιάντου. Δυστυχώς, παρά τις ανησυχίες και την πληθώρα των επιστημονικών αποδείξεων, η παγκόσμια χρήση του χρυσότιλου εξακολουθεί να ανέρχεται, σε ετήσια βάση, στα περίπου δυο εκατομμύρια μετρικών τόνων, τα τελευταία χρόνια. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της χρήσης, συγκεντρώνεται σε χώρες με χαμηλό και μέσο εισόδημα.⁵

Το Collegium επαναδιατυπώνει τη θέση του ότι, δεδομένης της καλής τεκμηριωμένης διαθεσιμότητας των ασφαλών, οικονομικά αποδοτικών εναλλακτικών υλικών, μια υπεύθυνη κίνηση για τη δημόσια υγεία θα ήταν η καθολική απαγόρευση εξόρυξης και χρήσης του αμιάντου. Οι διαδικασίες απομάκρυνσης και απόρριψης του αμιάντου θα πρέπει να στηρίζονται σε σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους. Η νέα αυτή δήλωση, που έρχεται να προστεθεί σε άλλες προηγούμενες δηλώσεις, εστιάζει στις παγκόσμιες διαστάσεις του αμιάντου και των συσχετιζόμενων με τον αμιάντο ασθενειών.

Οργανισμοί Ηνωμένων Εθνών

Το 2006, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) απαίτησε την εξάλειψη των ARDs,⁶ υποστηρίζοντας τη θέση ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος εξάλειψής τους είναι ο τερματισμός της χρήσης όλων των μορφών αμιάντου. Το 2014, ο ΠΟΥ ενίσχυσε αυτή τη θέση, η οποία αναφερόταν στην έκδοσή του «Χρυσότιλος (Λευκός Αμιάντος)⁷» και δημοσιεύτηκε ως απάντηση στη συνεχώς διαδιδόμενη παραγωγή και χρήση του χρυσότιλου, τονίζοντας ότι όλα τα είδη του αμιάντου, συμπεριλαμβανομένου του χρυσότιλου συνδέονται αιτιωδώς με τον αυξημένο κίνδυνο εμφάνισης καρκίνου του πνεύμονα, του λάρυγγα και των ωθηκών, του μεσοθηλιώματος και της αμιάντωσης· οι επιστημόνες αυτές συμβαδίζουν με τις πρόσφατες εκτιμήσεις του Διεθνούς Οργανισμού

* Το Collegium Ramazzini είναι μια διεθνής επιστημονική κοινότητα που εξετάζει κρίσιμα θέματα στον τομέα της επαγγελματικής και περιβαλλοντικής ιατρικής, με σκοπό την ανάληψη δράσης για την πρόληψη των ασθενειών και την προαγωγή της υγείας. Το όνομα της συγκεκριμένης κοινότητας προέρχεται από τον Bernardino Ramazzini, ιδρυτή της επαγγελματικής ιατρικής, ο οποίος διετέλεσε καθηγητής ιατρικής στα Πανεπιστήμια της Μοδένα και της Πάδοβα, στα τέλη του '60 και στις αρχές του '70. Το Collegium απαρτίζεται από 180 ιατρούς και επιστήμονες από 35 χώρες, ο καθένας εκ των οποίων είναι αιρετό μέλος. Ο χαρακτήρας του είναι ανεξάρτητος από εμπορικά συμφέροντα.

για την Έρευνα του Καρκίνου (IARC).⁸ Το 2014, ο ΠΟΥ επανέλαβε το κάλεσμα για τη διοργάνωση παγκόσμιων εκστρατειών εξάλειψης των ARDs. Οι προσπάθειες αυτές ενισχύθηκαν με τη συμμετοχή και άλλων οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) και του Περιβαλλοντικού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP). Η Επιτροπή Ανασκόπησης Χημικών Προϊόντων της Σύμβασης του Ρότερνταμ έχει επανειλημμένως συστήσει να συμπεριληφθεί ο χρυσότιλος στον κατάλογο επικίνδυνων ουσιών της Σύμβασης, υποχρεώνοντας έτσι τις εξαγωγικές χώρες να εξασφαλίζουν τη συναίνεση μετά από ενημέρωση (ΣΜΕ) από τις εισαγωγικές χώρες. Μια μερίδα χωρών έχει εναντιωθεί προς αυτή τη σύσταση, εμποδίζοντας έτσι την εφαρμογή του βασικού αυτού μέτρου προστασίας. Το Collegium καλεί όλα τα Μέρη της Σύμβασης του Ρότερνταμ να υποστηρίξουν την ένταξη του χρυσότιλου στον κατάλογο.

Παγκόσμιο Φορτίο των ARDs

Η επαγγελματική έκθεση στον αμιάντο αποτελεί την αιτία περίπου 107.000 θανάτων τον χρόνο, παγκοσμίως. Οι θάνατοι αυτοί προκαλούνται από τον καρκίνο του πνεύμονα λόγω έκθεσης σε αμιάντο, το μεσοθηλίωμα και την αμιάντωση.^{6,7} Όταν το παγκόσμιο φορτίο κάθε μορφής ARD εξεταζόταν μεμονωμένα, ο εκτιμώμενος αριθμός θανάτων ανά έτος ανερχόταν σε 41.000 για τον καρκίνο του πνεύμονα λόγω έκθεσης σε αμιάντο,⁹ σε 43.000¹⁰ - 59.000^{7,9,11} για το μεσοθηλίωμα και 7.000¹² - 24.000¹³ για την αμιάντωση. Δεν υπάρχουν διαθέσιμες εκτιμήσεις για τον ετήσιο αριθμό θανάτων που προκαλούνται από τον καρκίνο του λάρυγγα και των ωοθηκών λόγω έκθεσης σε αμιάντο. Εξαιτίας του ότι ο αμιάντος είναι περισσότερο πιθανό να προκαλέσει καρκίνο του πνεύμονα παρά μεσοθηλίωμα, το συνολικό φορτίο των ARDs θα διαφέρει σημαντικά, λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμώμενες διαστάσεις των καρκίνων του πνεύμονα λόγω έκθεσης σε αμιάντο. Πρόσφατα ο ΠΟΥ αύξησε την αναλογία κινδύνου σε 6:1 για την εμφάνιση καρκίνου του πνεύμονα έναντι του μεσοθηλιώματος, ως επακόλουθο της έκθεσης σε χρυσότιλο.⁷ Καθώς αυτές οι εκτιμήσεις προέρχονται από διαφορετικές μεθόδους, μπορούν να αποφευχθούν τυχόν ανακολουθίες μέσω μιας διασταυρούμενης επαληθεύσης των διαφόρων μεθόδων αξιολόγησης που χρησιμοποιήθηκαν. Παρ' όλα αυτά, το φορτίο των ARD είναι πιθανό να μην αξιολογηθεί στον βαθμό που του αρμόζει διότι, είναι ευρέως γνωστό, ότι οι ARDs δεν εντοπίζονται και ούτε καταγράφονται κατάλληλα.

Εθνικοί περιορισμοί

Από τότε που η Ισλανδία εισήγαγε την απαγόρευση όλων των μορφών αμιάντου το 1983, περισσότερες από 50 χώρες εφάρμοσαν παρόμοιους περιορισμούς.¹⁴ Ωστόσο, ο ρυθμός με τον οποίο οι χώρες υιοθετούν τις απαγορεύσεις, έχει επιβραδυνθεί την τελευταία δεκαετία. Πράγματι, οι κυβερνήσεις ορισμένων αναπτυσσόμενων χωρών έχουν ανακαλέσει τις απαγορεύσεις ενώ άλλες έχουν μεθοδεύσει να κινηθούν προς την απαγό-

ρευση, μέσα όμως από μακρόχρονες διαδικασίες. Τέτοιου είδους ενέργειες πιθανόν να είναι το αποτέλεσμα της διεφθαρμένης επιρροής που ασκούν τα λόμπι που υποστηρίζουν τη χρήση του χρυσότιλου, είτε ξένα είτε εγχώρια. Οι υπέρμαχοι των βιομηχανιών αμιάντου προωθούν την επιστημονική «υπεράσπιση του προϊόντος» προκειμένου να υποθάψουν την αβεβαιότητα και να μεταπείσουν τις γνώμες των αναπτυσσόμενων χωρών, μια τακτική καθυστέρησης που, δυστυχώς, συχνά είναι αποτελεσματική. Εννέα στις δέκα πιο δημοφιλείς χώρες στον κόσμο, οι οποίες χρησιμοποιούν ή έχουν χρησιμοποιήσει στο παρελθόν σημαντικές ποσότητες αμιάντου, ακόμη δεν έχουν υιοθετήσει την απαγόρευση. Η κάλυψη του παγκόσμιου πληθυσμού από τους περιορισμούς παραμένει, έτσι, χαμηλή και αντιμετωπίζεται με προκατάληψη από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Εναλλακτικές προτάσεις αντικατάστασης του αμιάντου

Στις χώρες όπου απαγορεύτηκε ο αμιάντος, έχουν εισαχθεί με επιτυχία ασφαλέστερα, οικονομικά αποδοτικά, εναλλακτικά υλικά. Οι ίνες πολυβινυλικής αλκοόλης και οι κυτταρινικές ίνες μπορούν να χρησιμοποιηθούν αντί του αμιάντου σε οικοδομικά υλικά όπως είναι οι επίπεδες και αυλακωτές πλάκες ινοτσιμέντου, οι οποίες χρησιμοποιούνται στις στέγες, στους εσωτερικούς τοίχους και στα ταβάνια. Οι πολυπροπυλενικές και κυτταρινικές ίνες χρησιμοποιούνταν αντί του αμιάντου για την παραγωγή προϊόντων ινοτσιμέντου στη Βραζιλία. Στην πραγματικότητα όλες οι πολυμερικές και κυτταρινικές ίνες που χρησιμοποιήθηκαν αντί του αμιάντου σε πλάκες ινοτσιμέντου έχουν μεγαλύτερη διάμετρο από 10 μικρά και έτσι δεν είναι εισπνεύσιμες. Για την τοποθέτηση στεγών σε απομακρυσμένα σημεία, μπορούν να κατασκευαστούν ελαφριά τσιμεντένια κεραμίδια, από τσιμέντο, άμμο και αμμοχάλικο· και προαιρετικά, από τοπικά διαθέσιμες φυτικές ίνες όπως είναι η γιούτα, η κάνναβη, η σιζαλανή, η ίνα από καρπό φοινικιάς, η κόβιρ (ίνα κοκοφοίνικα), η κέναφ και ο πολτός ξύλου. Άλλα εναλλακτικά υλικά είναι τα φύλλα στέγης από γαλβανισμένο χάλυβα και τα κεραμίδια αργίλου. Ως υποκατάστατα για τους σωλήνες αμιαντοτσιμέντου μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι σωλήνες ελατού χυτοσιδήρου, οι σωλήνες πολυαιθυλενίου υψηλής πυκνότητας και οι ενισχυμένοι σωλήνες από ατσάλινο σύρμα.^{15,16} Καθώς αυτά τα υλικά θεωρούνται ασφαλέστερα από τον αμιάντο, θα πρέπει να παρακολουθείται η εφαρμογή καλών πρακτικών εργασίας για την προστασία εκείνων που έρχονται σε επαφή με αυτά.

Ο καμβάς της επιδημίας των ARDs

Οι χώρες που συνεχίζουν να κάνουν χρήση αμιάντου, θα επωμιστούν το φορτίο των ARDs σε αναλογία με τα προηγούμενα επίπεδα χρήσης αμιάντου.¹⁷ Οι χώρες όπου ο αμιάντος έχει απαγορευτεί ή έχει περιοριστεί σημαντικά, σταθερά επιδεικνύουν μια συνεχή επιδημία των ARDs. Οι κατά ηλικία δείκτες θνησιμότητας από μεσοθηλίωμα, ολοένα και αυξάνονται στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες,¹⁸ όμως ο ρυθμός της αύξησης έχει επιβραδυνθεί σε μόλις λίγες από αυτές, οι οποίες

ξεκίνησαν να περιορίζουν τη χρήση του αμιάντου εδώ και μερικές δεκαετίες. Γνωρίζοντας τη συνέργεια μεταξύ του αμιάντου και του καπνίσματος, θα αναμενόταν ότι αρκετές αναπτυσσόμενες χώρες με υψηλά ποσοστά καπνιστών και συνεχή χρήση αμιάντου, θα επωμιστούν ένα σημαντικό φορτίο καρκίνων του πνεύμονα λόγω έκθεσης σε αμιάντο. Η επιδημία των ARDs πιθανότατα να μην κορυφωθεί για τουλάχιστον μια δεκαετία στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες και για αρκετές δεκαετίες στις αναπτυσσόμενες χώρες. Επομένως, ο αμιάντος και οι ARDs θα συνεχίσουν να αποτελούν πρόκληση στην αρένα της επαγγελματικής ιατρικής και της δημόσιας υγείας, καθώς επίσης στην κλινική έρευνα και την πρακτική. Έτσι, ο αμιάντος και οι ARDs αποτελούν παγκόσμια ζητήματα υγείας.

Αναπτυσσόμενες χώρες

Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες κινούνται με αργούς ρυθμούς προς τη μείωση, πόσο μάλλον στην απαγόρευση, της χρήσης του αμιάντου. Ορισμένοι από τους πολλαπλούς παράγοντες, μεταξύ άλλων, είναι η χαμηλή τιμή και ο εύκολος εντοπισμός του αμιάντου, η ζήτηση από τον κατασκευαστικό κλάδο στις αναδυόμενες οικονομίες, η έλλειψη ιατρο-κοινωνικών πόρων και η σφοδρή προπαγάνδα από τη βιομηχανία αμιάντου και άλλων μερών με αντικρουόμενα συμφέροντα. Οι παράγοντες αυτοί είναι αλληλοσχετιζόμενοι και συγκλίνουν άνισα σε κάθε χώρα, παρουσιάζοντας σημαντικές προκλήσεις στα εμπλεκόμενα μέρη. Για παράδειγμα, σήμερα κάποιες από τις ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες στην Ασία, καθώς και χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, διατηρούν ένα υψηλό επίπεδο χρήσης και/ή παραγωγής αμιάντου και αποτυγχάνουν να παρέχουν έστω και την ελάχιστη προστασία στους εργαζόμενους· υπολείπονται της εξειδίκευσης και των πόρων που απαιτούνται για τη διάγνωση και την καταγραφή των ARDs. Επιπλέον, αρκετές αναπτυσσόμενες χώρες που ήταν εισαγωγείς (αλλά όχι εξαγωγείς) αμιάντου, ήταν ανάμεσα σε εκείνες τις χώρες που αντιτίθονταν στην συμπερίληψη του χρυσότιλου στην προαναφερθείσα διαδικασία συναίνεσης μετά από ενημέρωση (ΣΜΕ) της Σύμβασης του Ρότερνταμ. Το γεγονός αυτό δείχνει την κατάφωρη απεικόνιση της διεφθαρμένης επιρροής που ασκεί η βιομηχανία αμιάντου και των σκληρών εμπορικών πιέσεων των χωρών εξαγωγής αμιάντου. Οι υπέρμαχοι της απαγόρευσης του αμιάντου θα πρέπει να συνεχίσουν να αγωνίζονται ώστε να ξεπεραστεί η απροθυμία, η άρνηση και η εχθρότητα των αντιπάλων τους.

Αναπτυγμένες χώρες

Η μεγαλύτερη προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί για τη μείωση των ARDs είναι η πρωτογενής πρόληψη, δηλαδή, η απαγόρευση της χρήσης αμιάντου σε χώρες όπου εξακολουθεί να είναι νόμιμη και η πρόληψη της έκθεσης στα σημεία των πηγών όλων των χωρών με ιστορικό χρήσης. Στις αναπτυγμένες χώρες, μεγάλες ποσότητες αμιάντου παραμένουν ως κληρονομιά από παλιότερες πρακτικές κατασκευής σε αρκετές χιλιάδες σχολεία, σπίτια και εμπορικά κτήρια. Σημαντικές ποσότητες αμι-

άντου, επίσης, παραμένουν σε διάφορες βιομηχανικές μονάδες. Είναι πολύ σημαντική η τεκμηρίωση και η αποτύπωση της υπάρχουσας ποσότητας αμιάντου σε κτήρια και βιομηχανικές μονάδες προκειμένου να αποφευχθεί η έκθεση κατά τις εργασίες συντήρησης, επισκευής και κατεδάφισης. Καθώς τα υλικά αλλοιώνονται, διαβρώνονται, σπάνε ή τεμαχίζονται από ηλεκτρικά εργαλεία, ίνες αμιάντου απελευθερώνονται στον αέρα, στο έδαφος και το νερό, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πηγές έκθεσης σε ένα μεγάλο εύρος της τοπικής κοινότητας. Οι πολιτικές, οι κανονισμοί και οι πρακτικές θα πρέπει να αποτελούν ασπίδα προστασίας για εκείνους τους εργαζόμενους που απασχολούνται σε εργασίες απομάκρυνσης αμιαντούχων υλικών και διαχείρισης του υλικού των αποβλήτων που προκύπτει, μέσω σχεδιασμών για την παροχή εξειδικευμένης εκπαίδευσης και αδειοδότησης.¹⁹

Στις αναπτυγμένες χώρες η δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια πρόληψη, επίσης θεωρείται υψίστης σπουδαιότητας. Πιο συγκεκριμένα, οι εργαζόμενοι που εκτίθενται στον αμιάντο στις τωρινές ή παλαιότερες εργασίες τους θα πρέπει να εντοπίζονται, να καταγράφονται και να διερευνώνται σχετικά με την παρακολούθηση και την επιτήρηση της υγείας.¹⁹ Η αποκάλυψη της επιδημίας των ARDs σε αυτές τις χώρες θέτει θέμα κοστοβόρων προκλήσεων στην αρένα της γενικής και κλινικής ιατρικής. Στον τομέα της ιατρικής, αυτού του είδους οι προκλήσεις περιλαμβάνουν την ανάπτυξη βιοδεικτών για την έγκαιρη ανίχνευση του μεσοθηλιώματος, καθώς επίσης και αποτελεσματικών μεθόδων αντιμετώπισής του. Είναι επιβεβλημένος ο σχεδιασμός και η εφαρμογή προγραμμάτων αποζημίωσης για άτομα με ARD και τις οικογένειές τους. Οι αναπτυγμένες χώρες θα πρέπει να παρέχουν βοήθεια προς τις αναπτυσσόμενες χώρες σε θέματα που σχετίζονται με τον αμιάντο και τις ARDs.

Σε χώρες όπου έχει απαγορευθεί ο αμιάντος, καθώς και σε εκείνες που ακόμα συνεχίζεται η χρήση του, ένας μεγάλος αριθμός εργαζομένων εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο ανάπτυξης των ARDs από προηγουμένη έκθεση, και συγκεκριμένα από καρκίνο του πνεύμονα και από μεσοθηλιώμα. Οι περισσότεροι εκτιθέμενοι από αυτούς που αναφέρθηκαν παραπάνω, εξακολουθούν να αποτελούν μέρος ενός γενικότερου πληθυσμού που δεν βρίσκεται κάτω από συνεχή παρακολούθηση της υγείας του. Το Collegium συστήνει σε αυτές τις χώρες να αναπτύξουν στρατηγικές για τον εντοπισμό των παλαιότερων και τωρινών εκτιθέμενων εργαζομένων σε αμιάντο, για την ποσοτικοποίηση της έκθεσής τους και την καταγραφή τους, και κατ'επέκταση την ανάπτυξη μεθόδων συνεχούς παρακολούθησης της υγείας και της δευτεροβάθμιας πρόληψης.²⁰ Επιπλέον των εργαζομένων, θα πρέπει να παρακολουθούνται τα μέλη των οικογενειών τους, στην περίπτωση που εκείνοι φέρνουν τον αμιάντο στα σπίτια τους.

Διεθνής συνεργασία

Ο συσσωρευμένος πλούτος της εμπειρίας και της τεχνολογίας των αναπτυγμένων χωρών θα πρέπει να διαχέεται διεθνώς, μέσω παγκόσμιων εκστρατειών για την εξάλειψη των ARDs. Οι αναπτυγμένες χώρες διαθέτουν εμπει-

ρία στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια πρόληψη, ενισχύοντας κάθε μια χώρα ανάλογα με το συγκεκριμένο επίπεδο επιδημιών των ARDs στο οποίο ανήκουν. Η γνώση και η τεχνολογική ανάπτυξη που έχει προκύψει μέσω αυτών των εμπειριών, θα μπορούσε να ωφεληθεί σημαντικά αυτές τις χώρες στις οποίες εξακολουθεί να γίνεται χρήση του αμιάντου. Η Δήλωση²¹ για τον αμιάντο από τη Διεθνή Επιτροπή για την Υγεία στην Εργασία (ICOH) περιγράφει ένα ευρύ φάσμα ενεργειών σε κάθε ένα από τα τρία επίπεδα πρόληψης. Προκειμένου να επιτευχθεί το βέλτιστο αποτέλεσμα, οι πόροι των αναπτυγμένων χωρών θα πρέπει να συνταιριάζονται και να διαχέονται με έναν τρόπο προσαρμοσμένο στις ανάγκες των ωφελουμένων χωρών. Η επιστημονική εξειδίκευση αποτελεί έναν σημαντικό πόρο που πρέπει να διαμοιραστεί, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας δόμησης και παρακολούθησης των ARDs. Δεδομένων των μεγάλων προβλημάτων που προκύπτουν σε παγκόσμιο επίπεδο, η ανάπτυξη περιφερειακών πρωτοβουλιών θα μπορούσε να αποδειχτεί ιδιαίτερα πολύτιμη.²²

Οι αναπτυγμένες χώρες, οι οποίες ήδη έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία της μετάβασης προς την απαγόρευση του αμιάντου, διαθέτουν την εμπειρία, την τεχνογνωσία και την ικανότητα (δηλαδή, την «ήπια» τεχνολογία) που θα μπορούσαν να αποδειχθούν πολύτιμα εργαλεία αν αξιοποιούνταν αποτελεσματικά από τις αναπτυσσόμενες χώρες που ξεκινούν την μετάβαση. Η συνεργασία μεταξύ των βιομηχανικώς αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών θα μπορούσε να καθοδηγηθεί από διεθνείς οργανισμούς, την επιστημονική κοινότητα και/ή κινήματα βάσης των ΜΚΟ και θα πρέπει να περιλαμβάνει ιατρούς, ερευνητές, υπεύθυνους διαχείρισης και την κοινωνία των πολιτών. Για παράδειγμα, μέσω φόρουμ όπως είναι οι διεθνείς συναντήσεις εργασίας ή τα συνέδρια, οι χώρες εκείνες στις οποίες έχει απαγορευθεί ο αμιάντος θα μπορούσαν να σκιαγραφήσουν τους τρόπους επιβολής της απαγόρευσης και να παρέχουν πρακτική καθοδήγηση προς εκείνες που εξακολουθούν να χρησιμοποιούν, σχετικά με το πώς θα κινηθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Συμπέρασμα - Η ανάγκη για μια Προσέγγιση Παγκόσμιας Υγείας

Ο αμιάντος και οι ARDs έχουν αναδυθεί ως παγκόσμια θέματα υγείας. Όλες οι χώρες με ιστορικό χρήσης αμιάντου βιώνουν την επιδημία των ARDs, όπου το επίπεδο της επιδημίας βρίσκεται σε συνάρτηση με το ιστορικό χρήσης αμιάντου μιας χώρας, με το αν και πότε επιβλήθηκε η απαγόρευση και στην περίπτωση που δεν έχει απαγορευθεί, σε ποια επίπεδα συνεχίζεται η χρήση του υλικού. Τα κενά στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στη διαθέσιμη τεχνολογία των χωρών, δικαιολογεί τη διεθνή συνεργασία. Η επέκταση των εθνικών απαγορεύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες και η μείωση του φορτίου των ARDs στις αναπτυγμένες χώρες, αποτελούν τους βραχυπρόθεσμους στόχους. Δεδομένου ότι οι ARDs μπορούν να προβλεφθούν στο 100%, η εκμηδένιση των νέων περιπτώσεων ARDs θα πρέπει να αποτελεί τον απόλυτο στόχο μεταξύ των αναπτυγμένων και των ανα-

πτυσσόμενων χωρών. Η πανδημία των ARDs αποτελεί μια επείγουσα διεθνή προτεραιότητα για λήψη δράσεων από τους απασχολούμενους στον τομέα της υγείας.

Το πρωτότυπο κείμενο διατίθεται στα Αγγλικά στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

http://www.collegiumramazzini.org/download/18_EighteenthCRStatement%282015%29.pdf

Αναφορές

1. Collegium Ramazzini. Third Collegium Ramazzini Statement (1993). Chrysotile as a Carcinogen. [http://collegiumramazzini.org/download/3_ThirdCRStatement\(1993\).pdf](http://collegiumramazzini.org/download/3_ThirdCRStatement(1993).pdf)
2. Collegium Ramazzini. Sixth Collegium Ramazzini Statement (1999). Call for an International Ban on Asbestos. [http://collegiumramazzini.org/download/6_SixthCRStatement\(1999\).pdf](http://collegiumramazzini.org/download/6_SixthCRStatement(1999).pdf)
3. Collegium Ramazzini. Eleventh Collegium Ramazzini Statement (2004). Call for an International Ban on Asbestos: Statement Update. [http://collegiumramazzini.org/download/11_EleventhCRStatement\(2004\).pdf](http://collegiumramazzini.org/download/11_EleventhCRStatement(2004).pdf)
4. Collegium Ramazzini. Collegium Ramazzini Statement (2010, 15th). Asbestos is Still with Us: Repeat Call for a Universal Ban. [http://collegiumramazzini.org/download/15_FifteenthCRStatement\(2010\).pdf](http://collegiumramazzini.org/download/15_FifteenthCRStatement(2010).pdf)
5. United States Geological Survey. 2013 Minerals Yearbook: Asbestos [Advance Release]. <http://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/commodity/asbestos/myb1-2013-asbes.pdf>
6. World Health Organization. Elimination of Asbestos-related Diseases. 2006. http://whqlibdoc.who.int/hq/2006/WHO_SDE_OEH_06.03_eng.pdf?ua=1
7. World Health Organization. Chrysotile Asbestos. 2014. http://www.who.int/ipcs/assessment/public_health/chrysotile_asbestos_summary.pdf
8. International Agency for Research on Cancer. IARC Monographs Volume 100C: Arsenic, Metals, Fibres and Dusts; A Review of Human Carcinogens. 2012. <http://monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol100C/mono100C.pdf>
9. Prüss-Üstün A, Vickers C, Haefliger P, Bertollini R. Knowns and unknowns on burden of disease due to chemicals: a systematic review. *Environ Health*. 2011;10:9. doi: 10.1186/1476-069X-10-9.

10. Driscoll T, Nelson DI, Steenland K, Leigh J, Concha-Barrientos M, Fingerhut M, Prüss-Ustün A. The global burden of disease due to occupational carcinogens. *Am J Ind Med* 48(6): 419-31, 2005.
11. Global health risks: mortality and burden of disease attributable to selected major risks. Geneva: World Health Organization, 2009.
http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/GlobalHealthRisks_report_full.pdf
12. Driscoll T, Nelson DI, Steenland K, Leigh J, Concha-Barrientos M, Fingerhut M, Prüss-Ustün A. The global burden of non-malignant respiratory disease due to occupational airborne exposures. *Am J Ind Med* 48(6): 432-45, 2005.
13. GBD 2013 Mortality and Causes of Death Collaborators. Global, regional, and national age-sex specific all-cause and cause-specific mortality for 240 causes of death, 1990-2013: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2013. *Lancet* 38 5: 117-71, 2015.
http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61682-2.
14. International Ban Asbestos Secretariat. Chronology of National Asbestos Bans, Compiled by Laurie Kazan-Allen. http://www.ibasecretariat.org/chron_ban_list.php
15. World Bank Group. Good Practice Note: Asbestos: Occupational and Community Health Issues, May 2009.
http://siteresources.worldbank.org/EXTPOPS/Resources/AsbestosGuidanceNoteFinal.pdf
16. World Health Organization Regional Office for Europe. National Programmes for Elimination of Asbestos-Related Diseases: Review and Assessment 07-08 June 2011, Bonn. Annex 4: Review of substitutes for asbestos construction products by a WHO-temporary advisor, pp 22-29.
http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/176261/National-Programmes-For-Elimination-Of-Asbestos-related-Diseases-Review-And-Assessment.pdf
17. Lin RT, Takahashi K, Karjalainen A, Hoshuyama T, Wilson D, Kameda T, Chan CC, Wen CP, Furuya S, Higashi T, Chien LC, Ohtaki M. Ecological association between asbestos-related diseases and historical asbestos consumption: an international analysis. *Lancet*, 369(9564): 844-9. 2007.
18. Delgermaa V, Takahashi K, Park E-K, Le GV, Hara T, Sorahan T. Global mesothelioma deaths reported to the World Health Organization between 1994 and 2008. *Bull World Health Organ*, 89: 716-724C, 2011. doi:10.2471/BLT.11.086678.
19. Finnish Institute of Occupational Health and International Commission on Occupational Health.
The Helsinki Declaration on Management and Elimination of Asbestos-Related Diseases.
Adopted by the International Conference on Monitoring and Surveillance of Asbestos-Related Diseases, 10-13 February 2014, Espoo, Finland.
http://www.ttl.fi/en/international/conferences/helsinki_asbestos_2014/Documents/20%20March%202014%20Final%20Signed%20Declaration%20for%20website.pdf
20. Langård S. Identification and prevention of work- and environment-related individual á priori disease risks. In: *The Identification and Control of Environmental and Occupational Diseases*. Part II. (Mehlman MA, Upton A, eds). *Advances in Modern Environmental Toxicology* 23:21-32, 1994.
21. International Commission on Occupational Health. ICOH Statement: Global Asbestos Ban and the Elimination of Asbestos-Related Diseases. 2013.
http://www.icohweb.org/site_new/multimedia/news/pdf/ICOH%20Statement%20on%20global%20asbestos%20ban.pdf
22. Marsili D, Comba P, Pasetto R, Terracini B. International scientific cooperation on asbestos-related disease prevention in Latin America. *Ann Glob Health* 80(4): 247-50, 2014

Πρωτόκολλο PROTEAS για την Ασφαλή Μεταφορά και Διακίνηση Επικίνδυνων Χημικών Ουσιών και την Αντιμετώπιση Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης

Των Δρ. Γ. Α. Παπαδάκη, Π. Μαχαιρά, Ε. Βαγγέλλογλου, Στ. Παπαϊωάννου*

Το Πρωτόκολλο PROTEAS (Ηλεκτρονική Πλατφόρμα)

Το Πρωτόκολλο διαχείρισης ασφάλειας επικίνδυνων ουσιών "Πρωτόκολλο PROTEAS" του Ευρωπαϊκού Προγράμματος LIFE+ PROTEAS (www.proteas-reach.gr) είναι ένα καινοτόμο διαδικτυακό εργαλείο, το οποίο έχει συστηματοποιήσει τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές και Βιομηχανικές Πρακτικές που αφορούν την ασφαλή Μεταφορά και Διακίνηση Επικίνδυνων Χημικών Ουσιών σε τέσσερις τύπους μεταφοράς: ΟΔΙΚΗ με Βυτιοφόρα οχήματα, ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗ με βαγόνια, ΘΑΛΑΣΣΙΑ με πλοία και μέσω ΑΓΩΓΩΝ.

Εικόνα 1: Τα στάδια κύκλου ζωής των επικίνδυνων χημικών ουσιών που εξετάζονται από το Πρωτόκολλο PROTEAS για την ασφαλή μεταφορά και διακίνηση των επικίνδυνων ουσιών και την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

* Ποιοτεχνείο Κρήτης, Σχολή Μηχανικών Παραγωγής & Διοίκησης, Εργαστήριο Νοητικής Εργονομίας & Βιομηχανικής Ασφάλειας, Κοινοπιδιανά Ακρωτηρίου, 73100 Χανιά, Τηλ.: 28210 37316, Email: grap@dpem.tuc.gr, proteas-tools@safety.tuc.gr

Ασφαλής Μεταφορά και Διακίνηση Επικίνδυνων Χημικών Ουσιών

Το Πρωτόκολλο PROTEAS σχεδιάστηκε για όσους εμπλέκονται στην τροφοδοσία, μεταφορά και διακίνηση καυσίμων, πετροχημικών και άλλων επικίνδυνων ουσιών όπως βιομηχανίες, εταιρείες εμπορίας πετρελαιοειδών και διανομής καυσίμων, εταιρείες αποθήκευσης/ διακίνησης χημικών, μεταφορικές εταιρείες επικίνδυνων εμπορευμάτων, πρατήρια καυσίμων κ.λπ.

Το καινοτόμο αυτό εργαλείο παρέχει **καλές πρακτικές και πληροφορίες ασφάλειας και προστασίας περιβάλλοντος** για την ασφαλή διακίνηση και διαχείριση καυσίμων και άλλων επικίνδυνων χημικών ουσιών ανά: **Μέσο Μεταφοράς, Στάδιο του Κύκλου Ζωής, Κλάση κινδύνου και Επιλεγμένες Επικίνδυνες Χημικές Ουσίες (πετρελαιοειδή)**. Οι πληροφορίες είναι κατηγοριοποιημένες σε 12 διακριτές θεματικές ενότητες (υπό-πλατφόρμα: ΟΔΗΓΙΕΣ PROTEAS):

- Έκτακτη ανάγκη
- Νομοθετικές υποχρεώσεις
- Εγχειρίδια/ Οδηγοί
- Σήμανση
- Έγγραφα
- Εξοπλισμός ασφάλειας
- Επιθεωρήσεις/ Έλεγχοι
- Δελτία Δεδομένων Ασφάλειας
- Περιβαλλοντικές επιπτώσεις
- Συστήματα Διαχείρισης Ασφάλειας
- Εκπαίδευση/ Ενημέρωση και
- Γενικό Υλικό

The screenshot shows the PROTEAS website interface. At the top, there are navigation tabs for 'ΟΔΗΓΙΕΣ PROTEAS' and 'ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΕΡΓ'. Below these are filters for 'ΧΗΜΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ', 'ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ', 'ΣΤΑΔΙΟ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ', 'ΚΛΑΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ', 'ΟΜΑΔΑ ΟΥΣΙΩΝ', and 'HIN'. A search bar is present on the left. The main content area displays a grid of document categories: 'Εκτακτη ανάγκη', 'Νομοθετικές υποχρεώσεις', 'Εγχειρίδια/ Οδηγοί', 'Σήμανση', 'Έγγραφα', and 'Εξοπλισμός ασφάλειας'. The 'Εγχειρίδια/ Οδηγοί' category is selected, showing a list of documents including 'Συστηματική ανάλυση κινδύνου "What if?" για τη μεταφορά και διανομή υγρών καυσίμων', 'Συνοπτικός οδηγός (τεχνικό εγχειρίδιο) ασφαλούς οδικής μεταφοράς επικίνδυνων εμπορευμάτων', 'Διαδικασίες/ Εγχειρίδια για την ασφαλή μεταφορά υγρών καυσίμων', 'Προδιαγραφές Βυτιοφόρων Οχημάτων Καυσίμων', and 'Εκπαιδευτικό DVD-PROTEAS "10 Χρυσά Κανόνες - Η Ασφάλεια στην Εργασία του Οδηγού Βυτιοφόρου"'. A sidebar on the left lists various chemical categories like 'Εύφλεκτα Αέρια', 'Μη-εύφλεκτα, Μη-τοξικά Αέρια', 'Τοξικά Αέρια', 'Εύφλεκτα Υγρά', 'Οξειδωτικές Ουσίες', 'Τοξικές Ουσίες', 'Διαβρωτικές Ουσίες', and 'Διάφορες επικίνδυνες ουσίες και είδη'.

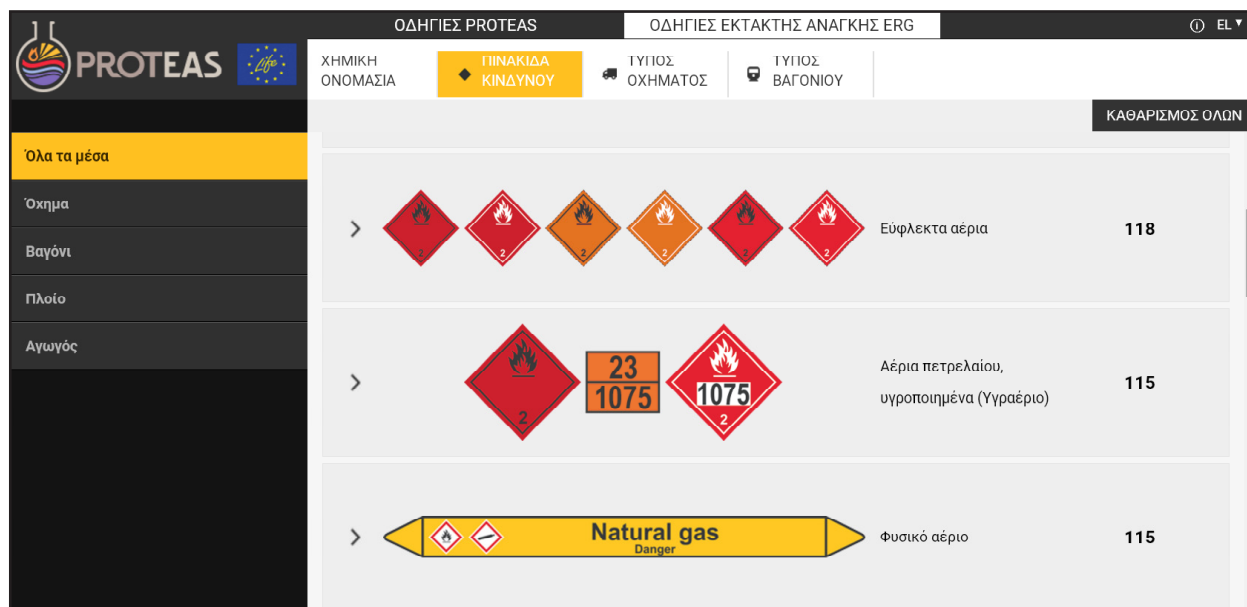
Εικόνα 2: Ενδεικτική "Κάρτα του Πρωτοκόλλου" με οδηγίες PROTEAS για την ασφαλή μεταφορά και διακίνηση επικίνδυνων χημικών ουσιών (Πρωτόκολλο PROTEAS www.kartes.proteas-reach.gr).

Αντιμετώπιση Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης

Το Πρωτόκολλο PROTEAS παρέχει Οδηγίες Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης στον κύκλο μεταφοράς σύμφωνα με τον Διεθνή Κατευθυντήριο Οδηγό, Emergency Response Guidebook 2012 (ERG 2012) του U.S. Department of Transportation για περισσότερες από 2000 επικίνδυνες χημικές ουσίες. Οι επικίνδυνες ουσίες της βάσης δεδομένων του Πρωτοκόλλου χωρίζονται σε 46 ομάδες ουσιών με κοινές φυσικοχημικές ιδιότητες και ενέργειες αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε όλο τον κύκλο μεταφοράς. Οι οδηγίες περιλαμβάνουν

πληροφορίες για τους Πιθανούς Κινδύνους, την Ασφάλεια του Κοινού, Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ), Μέτρα Εκκένωσης, Ενέργειες σε περίπτωση φωτιάς και διαρροής και Μέτρα α' βοθηιών.

Επιπλέον, μέσω της υπό-πλατφόρμας "ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ERG", οι οδηγίες έκτακτης ανάγκης παρουσιάζονται ανά Χημική Ονομασία, τύπο Οχήματος, τύπο Βαγονιού και Πινακίδα κινδύνου για όλες τις κλάσεις κινδύνου και μέσα μεταφοράς σύμφωνα με τους Κανονισμούς μεταφοράς επικίνδυνων εμπορευμάτων. Με τον τρόπο αυτό το Πρωτόκολλο αποτελεί ένα σημαντικό βοήθημα για τους Οδηγούς και το λοιπό προσωπικό των μονάδων μεταφοράς επικίνδυνων εμπορευμάτων και τους εξωτερικούς φορείς επέμβασης σε περίπτωση ατυχήματος σε συμφωνία με το Διεθνή Οδηγό ERG 2012.

Εικόνα 3: Υπό-πλατφόρμα "Οδηγίες Έκτακτης Ανάγκης ERG" του Πρωτοκόλλου PROTEAS με οδηγίες για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης (Πρωτόκολλο PROTEAS www.kartes.proteas-reach.gr).

Παρουσίαση της Πληροφορίας - Κάρτες Πρωτοκόλλου

Τα βασικά χαρακτηριστικά της ηλεκτρονικής πλατφόρμας περιλαμβάνουν:

- εξειδικευμένες κατά περίπτωση πληροφορίες και κατευθυντήριες οδηγίες ανάλογα με τις επιλογές του χρήστη
- κατηγοριοποιημένες πληροφορίες σε "Κάρτες του Πρωτοκόλλου" για 12 θεματικές ενότητες και
- ευκολία χρήσης και αποθήκευσης του σχετικού υλικού.

Το Πρωτόκολλο παρέχει πολλαπλούς διαφορετικούς συνδυασμούς πληροφοριών σε θέματα ασφάλειας και προστασίας περιβάλλοντος. Η επιλογή της επιθυμητής πληροφορίας από τον χρήστη υποστηρίζεται από μηχανή πληθύνσης που επιτρέπει μεγάλο αριθμό επιλογών ανά:

- Μέσο Μεταφοράς (4 Μέσα Μεταφοράς)
- Στάδιο Κύκλου Ζωής (7 Στάδια Διακίνησης)
- Κλάση Κινδύνου (9 Κλάσεις Κινδύνου)
- Ομάδα Ουσιών (46 Ομάδες Ουσιών)
- Αριθμό Αναγνώρισης Κινδύνου - HIN (96 Αριθμούς Αναγνώρισης Κινδύνου)
- Επικίνδυνη Χημική Ουσία (2000 Ουσίες)

Η πλατφόρμα περιλαμβάνει ευρετήριο και μία ολοκληρωμένη βάση δεδομένων όλων των επικίνδυνων εμπορευμάτων σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Συμφωνία ADR 2015 με αναφορά στον Αριθμό UN, την ονομασία του επικίνδυνου εμπορεύματος, την κλάση κινδύνου και τον αριθμό αναγνώρισης κινδύνου.

Το Πρωτόκολλο εξετάζει και περιλαμβάνει πληροφορίες ασφάλειας και προστασίας περιβάλλοντος για τις Κλάσεις

(συνέχεια στη σελίδα 26)

Ευρετήριο άρθρων και πυξίδων (τεύχη 1 - 65) (Μέρος Β')

- Η επαγγελματική υγεία αντιμετώπιση με την εμπορευματοποίηση των υπηρεσιών πρόληψης /** V. Kempa, Μετ. Μ. Τριάντη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2015, (62), σ. 11-12
- Η επίδραση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην υγεία των κατοίκων και των εργαζομένων στα μεγάλα αστικά κέντρα /** Επιμ. Σ. Δρίβας, Χ. Χατζής, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2007, Πυξίδα Νο 28, (29), σ. 15-18
- Η Ευρωπαϊκή Εκστρατεία της Επιτροπής Ανωτέρων Επιθεωρητών Εργασίας (SLIC) για την εκτίμηση κινδύνου κατά τη χρήση χημικών ουσιών /** Επιμ. Ι. Παπαϊωάννου, Δ. Ιωάννου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (47), σ. 12-15
- Η ευρωπαϊκή εκστρατεία της Επιτροπής Ανωτέρων Επιθεωρητών Εργασίας (ΕΑΑΕ, αγγλ.: SLIC) για την ασφάλεια και υγεία στον κατασκευαστικό κλάδο 2003-2004 /** Α. Καραγεωργίου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (19), σ. 3-9
- Η θεσμοθετημένη ασφάλιση των ατυχημάτων στη Γερμανία /** W. Eichendorf, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2007, (30), σ. 13-16, 21-23
- Η Οδηγία 2012/18/ΕΕ (SEVESO III), η εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας με την νέα Κ.Υ.Α. 172058/11-2-2016 (ΦΕΚ 354Β/17-2-2016) και οι αλλαγές που προκύπτουν για Ελληνική Βιομηχανία και Δημόσια Διοίκηση/** Γ. Μουζάκης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2016, (65), σ. 5-12
- Η οικονομική διάσταση της πρόληψης /** Α. Ταργουτζίδης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (13), σ. 28-30
- Η πανευρωπαϊκή εκστρατεία της SLIC 2012 - «Ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι στην εργασία» /** Μ. Δελιχάς, Δ. Τούκας, Α. Καραγεωργίου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2013, (55), σ. 7-14
- Η πλημμύρα στα Υπόγεια Έργα /** Ν. Παπαδιουσιού, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2014, (60), σ. 7-15
- Η ποιότητα ζωής σαν προϋπόθεση πρόληψης εργατικών ατυχημάτων /** Ι. Στ. Παπαδόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (12), σ. 18-19
- Η Πράσινη Χημεία και η Χημική Τεχνολογία, οι νέοι πυλώνες του παραγωγικού μοντέλου της Βιομηχανίας /** Μ. Χάληρης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (51), σ. 19-20, 25-28
- Η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία στον κλάδο της ανακύκλωσης - διαχείρισης απόβλητων /** Φ. Κουρμούσης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2013, (53), σ. 6-13
- Η υγεία και η ασφάλεια της εργασίας στην ανώτατη εκπαίδευση /** Α. Δαΐκου, Δ. Πινότσι, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (47), σ. 16, 21-27
- Η υγιεινή του χρόνου εργασίας και του χρόνου μη εργασίας /** Γ. Δημολιάτης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, (7), σ. 12-15
- Η υποκειμενικότητα στην αντίληψη των κινδύνων /** Μ. Γ. Δελιχάς, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (36), σ. 9-11
- Ηθική παρενόχληση στην εργασία: Μια πρόταση έρευνας & παρέμβασης κοινωνικής εργασίας /** Μ. Κωνσταντινίδης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (47), σ. 7-11
- Ηλεκτρική Ασφάλεια /** Επιμ. Α. Ραντίν, Κ. Πούλιος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, Πυξίδα Νο 22, (23), σ. 15-18
- Ηλεκτροσυγκολλήσεις. Τύποι - Κίνδυνοι - Μέσα Προφύλαξης (Α΄ μέρος) /** Χ. Χατζηιωάννου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, Πυξίδα Νο 14, (15), σ. 13-16
- Ηλεκτροσυγκολλήσεις. Τύποι - Κίνδυνοι - Μέσα Προφύλαξης (Β΄ μέρος) /** Χ. Χατζηιωάννου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, Πυξίδα Νο 15, (16), σ. 15-18
- Ηλικία και εργατικά ατυχήματα /** Π. Κατσακιώρη, Ι. Παπαϊωάννου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (48), σ. 19-20
- Θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα: η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων στο εκτελεστικό απόσπασμα /** Γ. Ραχιώτης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (14), σ. 20-21
- Θερμική καταπόνηση των εργαζομένων /** Σπ. Δρίβας, Θ. Σαμαράς, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, Πυξίδα Νο 6, (7), σ. 7-10
- Θερμικό περιβάλλον και εργασία /** Μ. Ρήγος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (35), σ. 36-41
- Ιατρεία Επιχειρήσεων: Θεσμικά και λειτουργικά ζητήματα στελέχωσης και παροχής Πρώτων Βοηθειών /** Ε. Αλεξόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2013, (55), σ. 26-28
- Ιατρική της εργασίας και πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (Προαγωγή υγείας) /** Α. Τζίμας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (23), σ. 25-27
- Ιατρική της Εργασίας, ελληνική πραγματικότητα και προοπτικές /** Σ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (49), σ. 20, 33
- Ιατρική της Εργασίας: απλή συμβουλευτική ή ουσιαστική πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου /** Χ. Παπάζογλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, (26), σ. 24-27
- Ιατρική της Εργασίας: στην κλίση του Προκρούστη /** Γ. Ραχιώτης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (10), σ.18-19
- Κάπνισμα και υγεία - Από τα σαθόνια στα εργοστάσια, από τους χώρους εργασίας στους ειδικούς χώρους /** Σ. Γερουλάνος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, (26), σ. 6-9
- Καπνός από δασικές πυρκαγιές και πυροσβέστες /** Μ. Τσουκαλά, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2010, (41), σ. 8-11
- Καρκινογόνοι χημικοί παράγοντες στην εργασία και μέτρα πρόληψης /** Μ. Σουβλής, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2010, (42), σ. 13-16, 21
- Καταγραφή εργατικών ατυχημάτων στην Ελλάδα - Αδυναμίες και προοπτικές /** Θ. Κουκουλάκη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (18), σ. 7-11

- Καταλαβαίνοντας τους Ανθρώπους» - Χτίζοντας κουλτούρα ασφαλείας; / Κ. Λιάπης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (48), σ. 23-24**
- Κίνδυνοι από επικίνδυνα αέρια σε υπόγεια ανθρακωρυχεία και τεχνικά έργα / Ν. Παπαδιονυσίου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2014, (58), σ. 10-17**
- Κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία των πυροσβεστών / Π. Γεωργιάδου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2010, (41), σ. 12-18, 27**
- Κίνδυνοι για την υγεία των εργαζομένων από μικροοργανισμούς στη βιομηχανία των τροφίμων / Ε. Μουρελάτου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (16), σ. 12-14, 19**
- Κίνδυνοι κατά την εργασία αποκομιδής απορριμμάτων - Εργατικά ατυχήματα σε απορριμματοφόρα / Μ. Ρήγος, Κ. Σαπουντζάκη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (52), σ. 15-22, 27-30**
- Κίνδυνος: Μυοσκελετικές Παθήσεις. Τι δείχνουν οι μελέτες - Πρόληψη - Αποκατάσταση; / Ε. Νυφούδη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (50), σ. 13-20, 25-32**
- Κίνηση βιβλιοθήκης του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. κατά την περίοδο 2002 - 2008 / Δ. Πινότση, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (36), σ. 22-23**
- Κουλτούρα Ασφάλειας - Έννοιες και μοντέλα (Α΄ μέρος) / Δ. Διακίδης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (23), σ. 5-14**
- Κουλτούρα ασφάλειας - Έννοιες και μοντέλα (Β΄ μέρος) / Δ. Διακίδης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (24), σ. 16-18, 23-24**
- Κουλτούρα για ασφάλεια και υγεία στην εργασία: ένα ζήτημα ζωτικού ενδιαφέροντος / Τ. Γκινάλας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (20), σ. 10-12**
- Κριτική ανασκόπηση μεθόδων για την εκτίμηση της έκθεσης σε παράγοντες κινδύνου για μυοσκελετικές παθήσεις (Μ.Σ.Π.) / Θ. Κουκουλάκη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2007, (32), σ. 5-12**
- Λίστα ελέγχου για μηχανές ανύψωσης φορτίων / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2013, Πυξίδα Νο 53, (56), σ. 21-24**
- Λίστα Ελέγχου Διαχείρισης Θεμάτων Επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας στο Εργοτάξιο / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, Πυξίδα Νο 47, (50), σ. 21-24**
- Λίστα ελέγχου μηχανικών πρεσών, Λίστα ελέγχου υδραυλικών πρεσών / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2014, Πυξίδα Νο 56, (58), σ. 25-28**
- Λίστα ελέγχου μηχανών μηχανουργείου / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, Πυξίδα Νο 46, (47), σ. 17-20**
- Λίστα ελέγχου χυτοπρέσας / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2013, Πυξίδα Νο 54, (57), σ. 19-22**
- Λίστα ελέγχου: Αντλίες - Δίκτυα σωληνώσεων, Λίστα ελέγχου: Αναδευτήρες - Φουσητήρες / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2014, Πυξίδα Νο 58, (60), σ. 19-22**
- Λίστα ελέγχου: Ηλεκτροσυγκολλήσεις/κοπές / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2013, Πυξίδα Νο 52, (55), σ. 21-24**
- Λίστα Ελέγχου: Πτώσεις / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2010, Πυξίδα Νο 41, (42), σ. 17-20**
- Λίστα ελέγχου: Πυροπροστασία - Σχέδιο διαφυγής / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, Πυξίδα Νο 49, (52), σ. 23-26**
- Λίστα ελέγχου: Τηλεπικοινωνίες - Σταθμοί βάσης κινητής τηλεφωνίας / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, Πυξίδα Νο 48, (51), σ. 21-24**
- Μέθοδος για τον προσδιορισμό των εργονομικών κινδύνων που μπορεί να προκαλέσουν μυοσκελετική καταπόνηση / Κ. Λώμη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (9), σ. 5-6,11-12)**
- Μέθοδος εκτίμησης του κινδύνου σε χώρους που υπάρχουν αμιαντούχα υλικά με σκοπό τη λήψη απόφασης για τη διαχείρισή τους / Θ. Στρατηγάκη, Κ. Χασιώτης, Α. Βενέρης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2007, (29), σ. 9-13**
- Μελέτη πεδίου για τις επιδράσεις της αναδιάρθρωσης "Καθημερινής" στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων / Θ. Κουκουλάκη, Δ. Πινότση, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (49), σ. 9-12**
- Μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων / Ν. Βαγιόκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (17), σ. 4-5**
- Μεταφορές επικίνδυνων ουσιών μέσω των οδικών δικτύων στην Ελλάδα / Α. Ντάφλος κ. ά, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, (26), σ. 17-18, 23**
- Μέτρα ασφαλείας για πυρκαγιές - Εκρήξεις (Α΄ μέρος) / Ε. Γεωργιάδου, Μ. Παπαδόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, Πυξίδα Νο 33, (34), σ. 21-24**
- Μέτρα ασφαλείας για πυρκαγιές - Εκρήξεις (Β΄ μέρος) / Ε. Γεωργιάδου, Μ. Παπαδόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, Πυξίδα Νο 34, (35), σ. 19-20, 33-34**
- Μέτρα ασφαλείας για πυρκαγιές - Εκρήξεις (Γ΄ μέρος). Διαδικασίες εκτίμησης - πρόληψης - αντιμετώπισης κινδύνων / Ε. Γεωργιάδου, Μ. Παπαδόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, Πυξίδα Νο 35, (36), σ. 17-20**
- Μέτρα πρόληψης για το θόρυβο: στου κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα... / Σ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (24), σ. 13-14**
- Μέτρηση του θορύβου και προστασία της ακοής / Επιμ. Λ. Ραντίν, Σ. Κωνσταντοπούλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, Πυξίδα Νο 23, (24), σ. 19-22**
- Μουσική και... θόρυβος / Τ. Γκινάλας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (24), σ. 8-12**
- Μυοσκελετικές διαταραχές (Μ.Σ.Δ.) και εργασία. Ένα οξύ πρόβλημα στην επαγγελματική και δημόσια υγεία / Χ. Χατζής, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2007, (32), σ. 13-15**
- Μυοσκελετικές παθήσεις που οφείλονται στην εργασία / Σπ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2000, Πυξίδα Νο 4, (4)**
- Μυοσκελετικές παθήσεις που σχετίζονται με την εργασία στο οδοντιατρικό προσωπικό / Κ. Λώμη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (21), σ. 22-25**

ΚΙΝΔΥΝΟΙ - ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΑ Φόρτωση και μεταφορά στείρων και εξορυσσόμενου υλικού

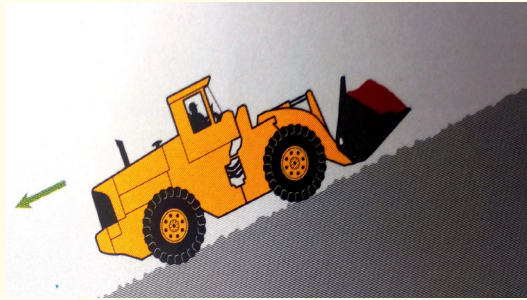

Οι οδηγίες που ακολουθούν έχουν στόχο να βοηθήσουν τους εργαζόμενους στην πρόληψη και την προστασία από τους κινδύνους και τη μείωση ή/και εξάλειψη των ατυχημάτων κατά τις εργασίες φόρτωσης και μεταφοράς στα λατομεία.

- Ελέγχετε τον κάδο κατά διαστήματα, ιδιαίτερα όταν φορτώνετε βρεγμένα χώματα, τα οποία μπορεί να «κολλήσουν» και να δημιουργήσουν ασταθή κατάσταση, ειδικά όταν ο κάδος είναι υψωμένος.
- Όταν ο κάδος είναι γεμάτος, προχωράτε αργά και σταθερά με τον κάδο όσο πιο χαμηλά γίνεται.

- Όταν πρέπει να ανεβείτε μεγάλη ανηφόρα με φορτωμένο μηχάνημα, κινηθείτε προς τα εμπρός με τον κάδο όσο πιο χαμηλά γίνεται.
- Αντίθετα, όταν πρέπει να κατεβείτε μεγάλη κατηφόρα κινηθείτε με την όπισθεν ή ακολουθείστε διαγώνιο πορεία.

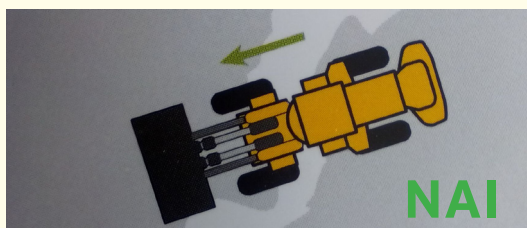
- Όταν στρίβετε με φορτωμένο κάδο, να το κάνετε αργά ώστε να μην ρίχνετε το φορτίο ή μέρος του και δημιουργείτε ανωμαλίες στο έδαφος όπου εργάζεστε.
- Αποφεύγετε τους ελιγμούς με τον κάδο σκωμμένο και γεμάτο.
- Μην χρησιμοποιείτε τον κάδο ή τη λεπίδα για φρένο, παρά μόνο όταν υπάρχει άμεσος κίνδυνος ζωής και δεν υπάρχει άλλος τρόπος να σταματήσετε.
- Μην χρησιμοποιείτε τον φορτωτή ως μεταφορικό μέσο ούτε ως ανυψωτικό μηχανήμα ανθρώπων ή αντικειμένων. Μην μεταφέρετε ποτέ άνθρωπο, ιδιαίτερα μέσα στον κάδο του φορτωτή.

- Μην χρησιμοποιείτε το μηχανήμα για να «σφυροκοπήσετε» δέντρα ή άλλα εμπόδια. Εκτός του πιθανού τραυματισμού σας, καταστρέφετε και το ίδιο το μηχανήμα.
- Μην αφήνετε ποτέ τον φορτωτή με τον κάδο ψηλά και τη μηχανή αναμμένη.
- Μην μετακινείτε ποτέ γεμάτο τον κάδο πάνω από τα κεφάλια άλλων εργαζομένων.

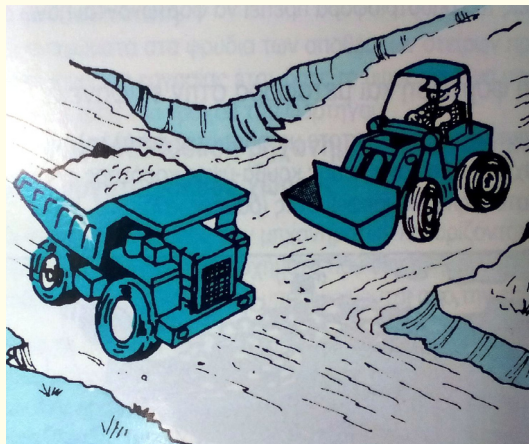

- Φορτώνετε τον κάδο όσο πρέπει και όχι περισσότερο γιατί υπάρχει κίνδυνος ανατροπής του φορτωτή ή και αδειάσματος του φορτίου.
- Διασχίζετε ένα βαθύ χαντάκι πάντα υπό γωνία και ποτέ κάθετα.

- Όταν φορτώνετε ή πραγματοποιείτε κάποια εκσκαφή σε πρηνή ή κοντά σε απότομη πλαγιά, πρέπει η απόσταση του μηχανήματος από το χείλος της εκσκαφής να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερη, ανάλογα και με τη συνεκτικότητα του πετρώματος.
- Ποτέ μην φορτώνετε ένα φορτηγό, ενώ αυτό είναι σταματημένο κάθετα σε δρόμο ή σημείο που έχει μεγάλη κλίση.
- Όταν τελειώνετε το φόρτωμα ενός φορτηγού να ειδοποιείτε με κορνάρισμα ώστε το φορτηγό να φύγει. Βεβαιωθείτε ότι το φορτηγό έχει απομακρυνθεί τελείως πριν αρχίσετε την εργασία σας.
- Σταθμεύετε τους φορτωτές και τους προωθητές πάντα με τη λεπίδα ή τον κάδο στο έδαφος.
- Μην κάνετε προσπεράσεις μέσα στον χώρο.
- Πάντα να παραχωρείτε προτεραιότητα σε φορτηγό που είναι φορτωμένο.

- Σε δρόμο με κλίση, προτεραιότητα έχει το φορτηγό που ανεβαίνει.
- Κατά τη φόρτωση παραμένετε μέσα στην καμπίνα του φορτηγού. Μην στέκεστε έξω από την καμπίνα, σκαρφαλωμένος στην καρότσα για να δώσετε οδηγίες στον χειριστή. Εάν πρέπει να βγείτε από την καμπίνα για να παρακολουθήσετε τη φόρτωση του φορτηγού σας, φορέστε τα απαραίτητα Μέσα Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.) και απομακρυνθείτε σε ασφαλή απόσταση από τη θέση φόρτωσης και σε μέρος όπου να γίνετε αντιληπτός από τον χειριστή του φορτωτή.
- Απαγορεύεται η υπερπήληρωση ή υπερχειλίση με υλικό των μηχανημάτων ώστε να αποφεύγεται η πτώση κομματιών υλικών.
- Κατά την εκφόρτωση και πριν την ανύψωση της καρότσας να ακινητοποιείτε το φορτηγό και να κάθεστε στη θέση σας.
- Όσο η καρότσα παραμένει υψωμένη μην προσπαθείτε να δείτε ή να ελέγξετε οτιδήποτε βρίσκεται ανάμεσα στην υψωμένη καρότσα και στο σασί του φορτηγού.
- Όταν χρειαστεί να παραμείνει η καρότσα υψωμένη, για έλεγχο ή για άλλο λόγο, πρέπει να την ασφαλίσετε με σύστημα επιπλέον του υδραυλικού που ήδη έχει π.χ. με κατάλληλους τάκους, ώστε να μην είναι δυνατόν να πέσει.
- Ο τρόπος οπίσθιας ανατροπής των φορτηγών οχημάτων πρέπει να γίνεται με έναν από τους εξής τρόπους :

Περίπτωση αποθέσεων σε πρανή («ραμπλέδες»)

- ✓ Να υπάρχει εξουσιοδοτημένο άτομο («τουμπαδόρος») για την καθοδήγηση του οδηγού ή
- ✓ η εκκένωση του οχήματος να γίνεται σε απόσταση από το φρύδι του πρανούς μεγαλύτερη από το μήκος του οχήματος. Στη συνέχεια το υλικό να προωθείται με χωματοουργικό μηχάνημα (μπουλντόζα)
- ✓ Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να έχει διασφαλιστεί η σταθερότητα του δαπέδου.

Περίπτωση εκκένωσης οχημάτων σε μόνιμες εγκαταστάσεις σιλό ή χοάνων τροφοδοσίας:

- ✓ Να υπάρχει εξουσιοδοτημένο άτομο («τουμπαδόρος») για την καθοδήγηση του οδηγού ή
- ✓ να υπάρχει ειδική τεχνητή βαθμίδα (π.χ. τιμμεντένιο στηθαίο) με ύψος ίσο με το μισό της διαμέτρου των ελαστικών των οχημάτων, η οποία πρέπει να καθαρίζεται τακτικά. Στις περιπτώσεις εκφόρτωσης του οχήματος με ανατροπή, ο οδηγός, πριν βάλει σε λειτουργία τον μηχανισμό ανατροπής, πρέπει να πάρει ειδικό σήμα από τον χειριστή της εγκατάστασης ή από το ειδικά εξουσιοδοτημένο άτομο, εφόσον έχει οριστεί τέτοιο σύμφωνα με τα ανωτέρω. Στη διάρκεια της ανατροπής, δεν επιτρέπεται σε κανένα άτομο η προσέγγιση στον χώρο του οχήματος και της ανατροπής του υλικού. Στην περίπτωση που το μηχάνημα διαθέτει κάμερα οπισθοπορείας δεν απαιτείται η ύπαρξη «τουμπαδόρου».
- ✓ Δεν επιτρέπεται η κίνηση οχήματος πριν επανέλθει η σκάφη του στην οριζόντια θέση.
- ✓ Να είστε προσεκτικός στην περίπτωση που αδειάζετε σε μια τούμπα ενώ ταυτόχρονα γίνεται απόληψη υλικού, γιατί μπορεί να δημιουργούνται υποσκαφές. Σε αυτή την περίπτωση πρέπει να κατακρημνίζονται οι υποσκαφές για να αποφευχθεί ο κίνδυνος ανατροπής του φορτηγού.
- ✓ Να εξετάζετε την καρότσα για τυχόν κολλημένο υλικό που μπορεί να δημιουργήσει αστάθεια και γι' αυτό πρέπει να καθαρίζεται.
- ✓ Σε περίπτωση συντήρησης των δρόμων ακολουθείτε τις οδηγίες του υπεύθυνου.

* * *

Τα σκίτσα 2, 3, 4, 5, 6 προέρχονται από το έντυπο της S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε με τίτλο «Επιφανειακά Εργοτάξια (Βασικές Αρχές και Οδηγίες Ασφάλειας)».

Τα σκίτσα 1, 7, προέρχονται από το έντυπο της εταιρίας Δεληφοί - Δίστομον Α.Μ.Ε με τίτλο «Οδηγίες Ασφάλειας για τα Μηχανήματα και Οχήματα Υπογείων - Επιφανείας».

- Μυοσκελετική καταπόνηση νοσηλευτικού προσωπικού. Πρόληψη - Αντιμετώπιση: η μέθοδος Paul Dotte / Α. Ξυδέα-Κικεμένη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (17), σ. 8-9**
- Νανοτεχνολογία, ο άγνωστος κίνδυνος ή η άγνωστη ευκαιρία; / Σ. Νάρη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (65), σ. 13-14, 23-25**
- Ο James Bond εκτίθεται σε επαγγελματικούς κινδύνους εδώ και 50 χρόνια / Ν. Sadeghpour, Μετ. Μ. Τριάντη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2015, (64), σ. 30-31**
- Ο ανθρώπινος παράγοντας στην εργασία / Π. Κατσακιώρη, Ε. Σγουρού, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (46), σ. 17-18, 23-25**
- Ο απουσιασμός των εργαζομένων για λόγους υγείας / Κ. Μιχαηλίου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (20), σ. 22-26**
- Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τα Χημικά, Θεμέλιο του Reach / Τ. Musu, Μετ. Δ. Πινότσι, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, (38), σ. 13-17**
- Ο επιβλητής της καταναγκαστικής εργασίας / Σ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2014, (59), σ. 13-14, 19**
- Ο θόρυβος και η πρόληψή του στους χώρους εργασίας: μια πρακτική προσέγγιση / Λ. Ραντίν, Σ. Κωνσταντοπούλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (19), σ. 26-28**
- Ο προσδιορισμός του ελεύθερου κρυσταλλικού διοξειδίου του πυριτίου στις διαδικασίες παραγωγής τσιμέντου / Ξ. Κομνός, Λ. Ραντίν, Σ. Κωνσταντοπούλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (51), σ. 29-32**
- Ο ρόλος του κράτους και των άλλων οργανισμών για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία / Μ. Πισιμίση, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (22), σ. 14-16, 21-23**
- Ο ρόλος των Επιθεωρήσεων Εργασίας στην αντιμετώπιση των ψυχοκοινωνικών κινδύνων στην εργασία στην Ευρώπη: προβλήματα και προοπτικές / Δ. Τούκας, Μ. Δεληχάς, Χ. Τουφεκούλα, Α. Σπυρούλη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2015, (63), σ. 8-15**
- Ο ρόλος των εργαζομένων στις στρατηγικές ανάλυσης και διαχείρισης της επικινδυνότητας του εργασιακού στρες / Δ. Τούκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2010, (43), σ. 22-25**
- Ο στόχος της εγγενούς ασφάλειας και η ελληνική πραγματικότητα / Μ. Παπαδόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (9), σ. 4-5**
- Ο στόχος της εγγενούς ασφάλειας και ο ρόλος του Τεχνικού Ασφάλειας / Μ. Παπαδόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (13), σ. 6**
- Οδικές εμπορευματικές μεταφορές / Επιμ. Κ. Πούλιος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, Πυξίδα Νο 21, (22), σ. 17-20**
- Οδική Μεταφορά Επικίνδυνων Εμπορευμάτων / Επιμ. Ν. Βαγιόκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, Πυξίδα Νο 24, (25), σ. 19-22**
- Οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι νέοι εργαζόμενοι / Επιμ. Α. Παπαδάκης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, Πυξίδα Νο 27, (28), σ. 17-20**
- Οι ΕΞΥΠΠ(νοι) στην πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου / Χ. Α. Ιωάννου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, (5), σ. 5**
- Οι επιπτώσεις του καπνού στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον / Σ. Κωνσταντοπούλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, (39), σ. 6-15**
- Οι επιπτώσεις του κυκλικού ωραρίου σε νοσηλευτικό προσωπικό / Α. Κορομπέλη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (49), σ. 19**
- Οι εργοδοτικές υποχρεώσεις προς τον τεχνικό ασφάλειας και το γιατρό εργασίας για την άρτια άσκηση των καθηκόντων τους / Α. Τζιάλλας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (34), σ. 27-28**
- Οι μη ιοντίζουσες ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες (NIR) στον εργασιακό χώρο / Μ. Δεληχάς, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (13), σ. 7**
- Οι Πολυκυκλικοί Αρωματικοί Υδρογονάνθρακες (ΠΑΥ) στο περιβάλλον και τους χώρους εργασίας / Ξ. Κομνός, Σ. Δοντάς, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (16), σ. 5-8**
- Οι πρωτοβουλίες της ΦΑΟΣ για ευαισθητοποίηση και δράσεις βελτίωσης της καθημερινής ασφάλειας στο σχολικό περιβάλλον / Ν. Σαραφόπουλος κ.ά, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, (28), σ. 12-16, 21**
- Οι συνθήκες εργασίας στο Δημοτικό τραγούδι / Δ. Τάγκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (46), σ. 5-11**
- Οργάνωση εργασίας, Μέρος Α΄: Μελέτη των μεθόδων / Ν. Βαγιόκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (9), σ.13-14**
- Οργάνωση εργασίας. Μέρος Β΄: μέτρηση εργασίας / Ν. Βαγιόκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (10), σ. 15-17**
- Ορθές πρακτικές διαχείρισης εργαστηριακών απόβλητων / Δ. Λαμπροπούλου κ.ά, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (15), σ. 27-28**
- Παράγοντες κινδύνου και πρόληψη των μυοσκελετικών παθήσεων που σχετίζονται με την εργασία στο οδοντιατρικό προσωπικό / Κ. Λώμη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (23), σ. 19-24**
- Παρουσίαση των βασικών μεθόδων διερεύνησης των εργατικών ατυχημάτων / Π. Κατσακιώρη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (34), σ. 18-20, 25-26**
- Παχυσαρκία - Έρευνα σε πληθυσμό ιατρικών επισκεπτών / Α. Τζίμας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, (27), σ. 9-11**
- Πηγές πληροφόρησης για την επαγγελματική υγεία, την ασφάλεια και το περιβάλλον / Θ. Σαμαράς, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, Πυξίδα Νο 5, (5), σ. 7-10**
- Πλαίσιο για την ολοκληρωμένη διαχείριση επικινδυνότητας εγκαταστάσεων φυσικού αερίου / Μ. Παπαδόπουλος, Ε. Γεωργιάδου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (24), σ. 25-29**
- Πληροφορίες για το χημικό κίνδυνο στους χώρους εργασίας / Ε. Νιφούδη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, Πυξίδα Νο 44, (45), σ. 23-26**
- Πολιτικές οικονομικών κινήτρων για την ΥΑΕ - Παραδείγματα από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης / Σ. Δοντάς, Θ.**

- Κουκουλάκη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (45), σ. 9-12
- Πολιτική προστασία και τεχνολογικά ατυχήματα - Αρχές αυτοπροστασίας σε περίπτωση ατυχήματος / Γ. Π. Μουζάκης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (21), σ. 13-14**
- Ποσότητες παραγόμενων μολυσματικών αποβλήτων από τρία μεγάλα νοσοκομεία της Αττικής / Ν. Ξενάκης, Σ. Στασινός, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2007, (31), σ. 22-27**
- Πρόγραμμα εκπαίδευσης του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. για θέματα ΥΑΕ σε σπουδαστές ΑΕΙ, ΤΕΙ και τεχνικών επαγγελματικών σχολών / Κ. Ζορμπά, Σ. Κρομμύδας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, (28), σ. 21-25**
- Προστασία της υγείας στην εργασία / Ε. Πάνηπα, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2007, (29), σ. 22**
- Πρωταγωνιστικός ο ρόλος της κατάρτισης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας / Α. Δήμου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, (6), σ.13-14**
- Πρωτοβουλία για τη ασφαλή χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων / Φ. Υδραίου, Κ. Βησσαρίτη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2010, (41), σ. 28-31**
- Πρωτοπόροι της Ιατρικής της Εργασίας στην Ελλάδα / Ε. Αλεξόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2005, (21), σ. 4-9**
- Πώς μετράμε την ασφάλεια. Μέρος Β΄: εργαλεία και τεχνικές / Ε. Σγουρού, Σ. Γούτσος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, (37), σ. 10-13**
- Πώς μετράμε την ασφάλεια; Μέρος Α΄: θεωρητικές προσεγγίσεις / Ε. Σγουρού, Σ. Γούτσος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (36), σ. 12-15**
- Ραδόνιο και θορόνιο: δύο αόρατοι συγκάτοικοί μας / Κ. Πούλιος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (14), σ. 17-18**
- Σεισμική ετοιμότητα στη βιομηχανία / Π. Καρύδης, Κ. Πέτσα, Τ. Σαλή, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (35), σ. 11-18, 35**
- Σεξουαλική παρενόχληση γυναικών και ανδρών εργαζομένων στο χώρο εργασίας (μέρος Α΄) / Β. Σταφίδα, Δ. Σταφίδας, Α. Κάντας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (11), σ. 3-5**
- Σεξουαλική παρενόχληση γυναικών και ανδρών εργαζομένων στο χώρο εργασίας (μέρος Β΄) / Β. Σταφίδα, Δ. Σταφίδας, Α. Κάντας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (12), σ. 4-5**
- Σήμανση ασφαλείας ή/και υγείας στους χώρους εργασίας / Ν. Βαγιόκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, Πυξίδα Νο 11, (11), σ. 7-10**
- Στατιστική ανάλυση εργατικών ατυχημάτων κατά την κατασκευή σιδηρόδρομων και σταθμών του Μετρό με τη μέθοδο Ν.Α.Τ.Μ. μέχρι και το 1995 από τη "ΜΕΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ Κ/Ξ ΕΡΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ" της OLYMPIC ATHENS METRO (μέρος Α΄) / Ν. Παπαδιονυσίου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (11), σ.12-15**
- Στατιστική ανάλυση εργατικών ατυχημάτων κατά την κατασκευή σιδηρόδρομων και σταθμών του Μετρό με τη μέθοδο Ν.Α.Τ.Μ. μέχρι και το 1995 από τη "ΜΕΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ Κ/Κ ΕΡΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ" της OLYMPIC ATHENS METRO. (μέρος Β΄) / Ν. Παπαδιονυσίου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (12), σ. 20-23**
- Στατιστική ανάλυση εργατικών ατυχημάτων κατά την κατασκευή σιδηρόδρομων και σταθμών του Μετρό με τη μέθοδο Ν.Α.Τ.Μ. μέχρι και το 1995 από τη "ΜΕΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ Κ/Κ ΕΡΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ" της OLYMPIC ATHENS METRO. (μέρος Γ΄) / Ν. Παπαδιονυσίου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (13), σ. 33-35**
- Στοιχεία φυσικού εξαερισμού - Σύγκριση με τον μηχανικό εξαερισμό / Λ. Ραντίν, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2016, Πυξίδα Νο 63, (65), σ. 17-20**
- Στρατηγική Μετρήσεων του Επιπέδου Έκθεσης των Εργαζομένων σε Χημικούς Παράγοντες / Κ. Χασιώτης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2013, (55), σ. 15-20, 25**
- Σύγκριση στοιχείων εργατικών ατυχημάτων ΣΕΠΕ-ΙΚΑ. Μια πρώτη προσέγγιση για την εκτίμηση του αριθμού των εργατικών ατυχημάτων / Φ. Μοσχόπουλος, Α. Σερκεδάκης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, (39), σ. 16-22, 27-35**
- Συγκριτικά μέτρα εργατικών ατυχημάτων / Δ. Πινότσι, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, Πυξίδα Νο 32, (33), σ. 17-18, 23-24**
- Συγκριτικές αναφορές για την επαγγελματική υγεία / Σ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, (7), σ. 1-3**
- Συγκριτική παρουσίαση όλων των μεταβολών στη λίστα Βαρέων - Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων / Επεξ. Β. Δρακόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (48), σ. 5-18**
- Σύγχρονα θεωρητικά μοντέλα στρες & ενδεχόμενες συνέπειες εργασιακών στεσογόνων παραγόντων (μέρος Β΄) / Α.-Στ. Αντωνίου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (13), σ. 11-12**
- Συμβολή του Τεχνικού Ασφάλειας στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση (μέρος Β΄) / Δ. Τάγκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (13), σ. 31-33**
- Συμβολή του Τεχνικού Ασφάλειας στη βελτίωση των συνθηκών εργασιών στην επιχείρηση (μέρος Α΄) / Δ. Τάγκας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (12), σ. 15-17**
- Συνθήκες εργασίας στον κλάδο των Αμμοβολιστών, Καθαριστών και Βαφένων της Ναυπηγοεπισκευαστικής Ζώνης Περάματος / Σ. Δρίβας κ.ά, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (14), σ. 5-8**
- Συνθήκες εργασίας ταχυμεταφορέων και διανομέων δικυκλιστών / Α. Αρβανιτογεώργος κ.ά, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (12), σ. 6-8**
- Συντήρηση φορτηγών εργαλείων / Π. Πανούση, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2010, Πυξίδα Νο 43, (44), σ. 21-22, 35-36**
- Σχετικά με τη δημιουργία ενός Κέντρου Αναφοράς Αμιάντου (ΚΑΑ) / Σ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2014, (57), σ. 11-14**
- Τα εργατικά ατυχήματα σε περίοδο οικονομικής ύφεσης / Θ. Κουκουλάκη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2015, (62), σ. 15-17**

- Τα Μέσα Ατομικής Προστασίας και η σήμανση CE / Γ. Τσακάλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, (37), σ. 13-17**
- Τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια (PCB's) - Διαχείριση του κινδύνου / Κ. Πούλιος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (18), σ. 23-25**
- Τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια (PCBs) στο περιβάλλον και τους χώρους εργασίας / Ξ. Κομνηός, Σ. Δοντάς, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (18), σ. 19-22**
- Τα χημειοθεραπευτικά φάρμακα ως επαγγελματικός κίνδυνος / Μ. Μαλλιάρου, Ε. Μουστάκα, Θ. Κωνσταντινίδης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (33), σ. 14-16**
- Ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση επικίνδυνων ουσιών (Μέρος Α΄) / Επιμ.: Σ. Δοντάς, Ξ. Κομνηός, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, Πυξίδα Νο 16, (17), σ. 13-16**
- Ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση επικίνδυνων ουσιών (Μέρος Β΄) / Επιμ.: Σ. Δοντάς, Ξ. Κομνηός, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, Πυξίδα Νο 17, (18), σ. 13-16**
- Τηλεεργασία. Επιπτώσεις στην υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων / Θ. Σαμαράς, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2000, (2), σ. 6-7**
- Τι είναι γνωστό σχετικά με τις επιπτώσεις της αναδιάρθρωσης στην υγεία και την ευεξία των εργαζομένων / Κ. Pahkin, P. Mattila-Holappa, Μετ. Μ. Τριάντη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (49), σ. 13-17**
- Το CE σε υποδήματα για επαγγελματική χρήση (Α΄ μέρος) / Γ. Τσακάλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, Πυξίδα Νο 37, (38), σ. 19-22**
- Το CE σε υποδήματα για επαγγελματική χρήση (Β΄ μέρος) / Γ. Τσακάλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, Πυξίδα Νο 38, (39), σ. 23-26**
- Το CE σε υποδήματα για επαγγελματική χρήση (Γ΄ μέρος) / Γ. Τσακάλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, Πυξίδα Νο 39, (40), σ. 19-22**
- Το ανθρώπινο λάθος / Α. Ταργουτζίδης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2009, (38), σ. 8-12**
- Το κοινωνικοοικονομικό κόστος της πρόληψης / Α. Ταργουτζίδης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2006, (25), σ. 28-29**
- Το κόστος του στρες: ευρωπαϊκά στοιχεία και γαλλική μελέτη / C.Trontin, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (19), σ. 24-25**
- Το νέο πλαίσιο στην υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας με βάση το ν. 3144/03. Η αρχή για τη λήξη της μεταβατικότητας στην ειδικότητα της ιατρικής της εργασίας / Θ. Κ. Κωνσταντινίδης, Β. Α. Μακρόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2003, (15), σ. 8-12, 17-20**
- Το Σύνδρομο "Mobbing" στην εργασία / Σ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (9), σ. 2-3**
- Το σύνδρομο Burn-out (ολοκληρωτικής εξάντλησης) / Σ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (11), σ. 5**
- Το σύνδρομο της επαγγελματικής εξουθένωσης (burn-out) / Μ. Δελιηγάς, Δ. Τούκας, Α. Σπυρούλη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (50), σ. 5-12**
- Το Σύνδρομο του Άρρωστου Κτηρίου (Sick Building Syndrome) / Σπ. Δρίβας, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2000, Πυξίδα Νο 3,(3)**
- Το χρονικό του Ασωπού; / Σ. Κωνσταντοπούλου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (45), σ. 13-21**
- Τροποποιήσεις/διευκρινήσεις στο βασικό νομοθετικό πλαίσιο για την υγεία και την ασφάλεια στους χώρους εργασίας (Μέρος Α΄); / Επιμ. Αφροδίτη Δαϊκού Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2015, Πυξίδα Νο 61, (63), σ. 19-22**
- Τροποποιήσεις/διευκρινήσεις στο βασικό νομοθετικό πλαίσιο για την υγεία και την ασφάλεια στους χώρους εργασίας (Μέρος Β΄) / Επιμ. Αφροδίτη Δαϊκού, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2015, Πυξίδα Νο 62, (64), σ. 23-26**
- Υγεία και Ασφάλεια στην Πρόσληψη Οικονομία - Το πρόγραμμα THESEIS / Επιμ.: Χ. Χατζηγιάννου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2012, (52), σ. 31-33**
- Υγιεινή και ασφάλεια στη γεωργία: Ανάγκη για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση / Ε. Βεντούρη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2011, (48), σ. 21-22**
- Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων σε διαγνωστικά - ερευνητικά μικροβιολογικά εργαστήρια (μέρος β΄) / Δ. Τούκας, Μ. Λογοθετίδη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2008, (33), σ. 9-13**
- Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων σε διαγνωστικά-ερευνητικά μικροβιολογικά εργαστήρια (μέρος Α΄) / Δ. Τούκας, Μ. Λογοθετίδη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2007, (32), σ. 16, 25-27**
- Υπηρεσίες επαγγελματικής υγείας στην ΕΕ: απεικόνιση της παροχής / V. Kempra Μετ. Μ. Τριάντη, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2015, (62), σ. 13-14**
- Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης για ποιόν; / Μ. Παπαδόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, (6), σ. 5**
- Φαρμακολογική εξάρτηση και εργασία (οδηγίες για τους χώρους της εργασίας) / Σ. Επ. Γουσόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2004, (20), σ. 13-14**
- Φοβάμαι ότι θα απολυθώ! / Κ. Μαγγανά, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2014, (57), σ. 25-26**
- Φυτοπροστατευτικά προϊόντα και ασφάλεια εργαζομένων στη γεωργία / Κ. Μαχαίρας, Ε. Καπετανάκης, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, (6), σ.10-12**
- Χαμαίηδες πολιτικές (και) για την περιφέρεια / Χ. Α. Ιωάννου, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2001, (6), σ. 4**
- Χειρωνακτική διακίνηση φορτίων - Προσδιορισμός κινδύνων - Κατάλογος ελέγχου KIM / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2014, Πυξίδα Νο 57, (59), σ. 15-18**
- Χρήση μέσων ατομικής προστασίας και προβλήματα / Α. Παπαδόπουλος, Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2002, (10), σ. 5-6**
- Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες. Γενικό ερωτηματολόγιο για ψυχοκοινωνικούς παράγοντες στην εργασία / Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, 2013, Πυξίδα Νο 51, (54), σ. 23-24, 33-34**

Κινδύνου: Εύφλεκτα Αέρια (Κλάση 2.1), Μη Εύφλεκτα, Μη-τοξικά Αέρια (Κλάση 2.2), Τοξικά Αέρια (Κλάση 2.3), Εύφλεκτα Υγρά (Κλάση 3), Οξειδωτικές Ουσίες (Κλάση 5.1), Τοξικές Ουσίες (Κλάση 6.1), Διαβρωτικές Ουσίες (Κλάση 8), Διάφορες επικίνδυνες ουσίες και είδη (Κλάση 9), ενώ έμφαση δίνεται σε θέματα ασφαλούς μεταφοράς και διαχείρισης των πετρελαιοειδών.

Οι πληροφορίες του Πρωτοκόλλου σε ηλεκτρονική μορφή Τεχνικών Εγχειριδίων, Οδηγών και Πληροφοριακών Καρτών είναι συγκεντρωμένες σε **“Κάρτες του Πρωτοκόλλου”** και στις σχετικές θεματικές ενότητες. Οι χρήστες σύμφωνα με την επιλογή τους ανάμεσα στους χιλιάδες συνδυασμούς μπορούν να έχουν πρόσβαση σε όλες τις **“Κάρτες του Πρωτοκόλλου”**.

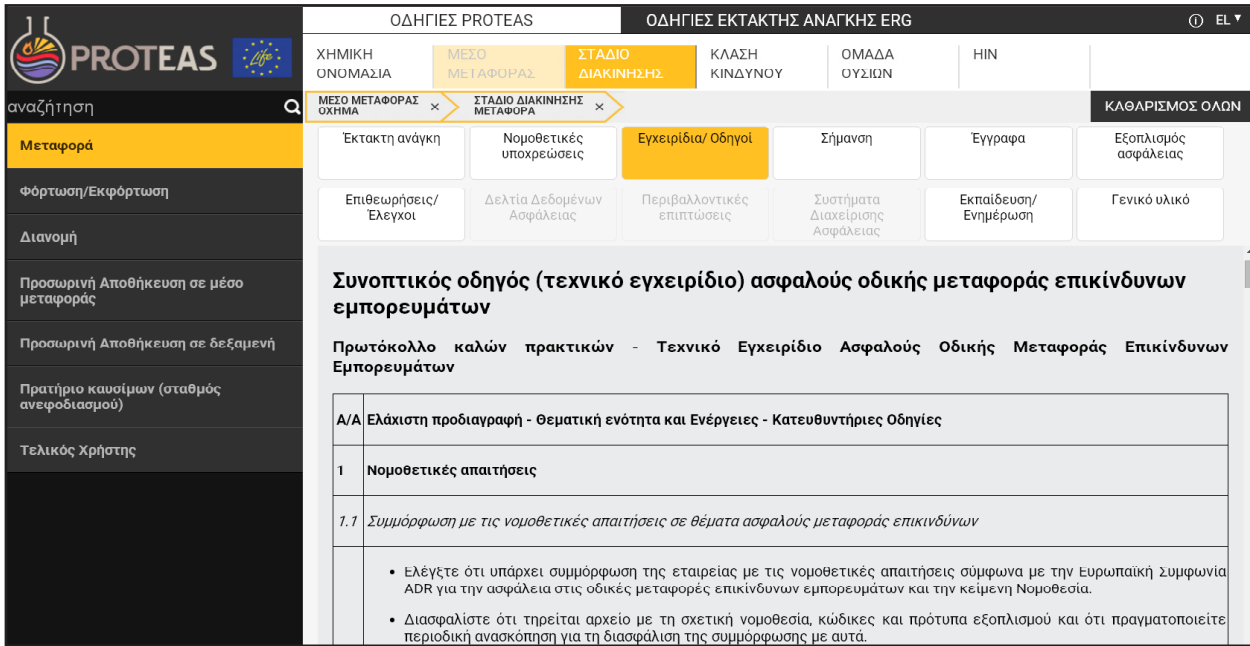
Ως ενδεικτικό παράδειγμα, στην περίπτωση που ο χρήστης επιλέξει από το μενού της πλατφόρμας τα πεδία (επιλογές) **“Οχημα”** για ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ και **“Μεταφορά”** για ΣΤΑΔΙΟ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ, ενεργοποιούνται οι αντίστοιχες θεματικές ενότητες που αφορούν τα πεδία και τις επιμέρους κατηγορίες που έχει επιλέξει ο χρήστης. Στη θεματική ενότητα **“Εγχειρίδια/ Οδηγοί”** για παράδειγμα περιλαμβάνονται προδιαγραφές - οδηγίες που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την ασφαλή οδική μεταφορά των επικίνδυνων εμπορευμάτων:

1. **Νομοθετικές απαιτήσεις:** Συμμόρφωση με τις νομοθετικές απαιτήσεις σε θέματα ασφαλούς μεταφοράς επικινδύνων και Ενημέρωση του προσωπικού.
2. **Σύμβουλος Ασφαλούς Μεταφοράς Επικίνδυνων Εμπορευμάτων (ΣΑΜΕΕ):** Διορισμός ΣΑΜΕΕ και τήρηση καθηκόντων του.
3. **Προσωπικό πληρώματος οχημάτων (οδηγοί):** Συμμόρφωση με Νομοθετικές απαιτήσεις, Διασφάλιση Γραπτών διαδικασιών/ Οδηγίων εργασίας, Πιστοποιητικά επαγγελματικής κατάρτισης Οδηγών σε ισχύ, Παροχή κατάλληλων Μέσων Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ).
4. **Εκπαίδευση προσωπικού:** Εκπαίδευση Οδηγών & λοιπού προσωπικού που εμπλέκεται στη μεταφορά επικινδύνων, Τήρηση αρχείων εκπαίδευσης.
5. **Εργολάβιοι (οδηγοί οχημάτων):** Διαδικασίες επιλογής εργολάβων, Εκπαιδευμένο προσωπικό, Αξιολόγηση εργολάβων ως προς την ασφάλεια.
6. **Οχήματα μεταφοράς επικινδύνων:** ΚΤΕΟ/ Πιστοποιητικά Έγκρισης οχημάτων ADR σε ισχύ, Διασφάλιση των απαραίτητων εγγράφων/ πιστοποιητικών στα οχήματα, Κατάλληλη σήμανση οχήματος & φορτίου, Κατάλληλος εξοπλισμός ασφάλειας για χρήση σε περίπτωση ατυχήματος, Συστήματα & διατάξεις ασφάλειας εξοπλισμού, Συστήματα πρόληψης & περιορισμού/ συγκράτησης διαρροών.
7. **Δελτία Δεδομένων Ασφάλειας (ΔΔΑ):** Τήρηση

υποχρεώσεων πληροφόρησης στην αλυσίδα εφοδιασμού, Επάρκεια και καταλληλότητα ΔΔΑ σύμφωνα με τον Καν. REACH.

8. **Επιθεώρηση οχημάτων & Συντήρηση:** Ημερήσια επιθεώρηση οχημάτων, Γραπτές διαδικασίες και πρόγραμμα επιθεώρησης και προληπτικής συντήρησης εξοπλισμού, Τεκμηριωμένο σύστημα αναφοράς αστοχιών/ βλαβών και επιδιόρθωσης εξοπλισμού.
9. **Προετοιμασία για την αντιμετώπιση περιστατικών/ ατυχημάτων κατά τη μεταφορά:** Σύναξη Σχεδίων Έκτακτης Ανάγκης (ΣΕΑ), Ασκήσεις ετοιμότητας, Ενημερωμένες διαδικασίες και ασκήσεις, Αναφορές αξιολόγησης ασκήσεων.
10. **Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης:** Διασφάλιση διάθεσης επί του οχήματος Γραπτών Οδηγίων στη γλώσσα του οδηγού και λίστας με στοιχεία επικοινωνίας των διαφορετικών μερών που πρέπει να ενημερωθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
11. **Καθ' οδόν έλεγχοι οχημάτων μεταφοράς επικινδύνων από αρμόδιες αρχές - Διασφάλιση μη συμμορφώσεων (παραβάσεων):** Έλεγχος τήρησης απαιτήσεων, εξαιρέσεων και ειδικών διατάξεων ADR βάσει φορτίου και τρόπου μεταφοράς, Λίστες ελέγχων απαιτήσεων ADR και διασφάλιση ασφαλών συνθηκών μεταφοράς.
12. **Παρακολούθηση απόδοσης:** Προληπτικοί δείκτες επίδοσης & δείκτες αποτελεσμάτων.
13. **Επιθεωρήσεις ασφάλειας:** Εσωτερικές επιθεωρήσεις ασφάλειας για τον έλεγχο τήρησης των διαδικασιών και πρακτικών ασφάλειας, Τήρηση αρχείου και ανασκόπηση των αποτελεσμάτων από τη Διοίκηση.

Οι πολλαπλοί διαφορετικοί συνδυασμοί των πεδίων και των επιμέρους επιλογών που παρέχει το Πρωτόκολλο, δίνουν τη δυνατότητα εύρεσης ειδικής πληροφορίας. Μετά από κάθε διαφορετικό συνδυασμό επιλογών του χρήστη στο μενού της πλατφόρμας, διαφοροποιούνται αντίστοιχα οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις θεματικές ενότητες. Οι χρήστες μπορούν να εισέλθουν στα περιεχόμενα της κάθε ενότητας και να έχουν πρόσβαση στις **“Κάρτες του Πρωτοκόλλου”** επιλέγοντας το όνομα της κάθε ενότητας.

Εικόνα 4: Ενδεικτική “Κάρτα του Πρωτοκόλλου” της υπό-πλατφόρμας “Οδηγίες PROTEAS” για την ασφαλή οδική μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων (Πρωτόκολλο PROTEAS www.kartes.proteas-reach.gr)

Ευκολία στη Χρήση

Το Πρωτόκολλο αποτελεί **ένα εύχρηστο και φιλικό προς το χρήστη εργαλείο** κατάλληλο για εταιρείες που διαχειρίζονται επικίνδυνες ουσίες και απλούς χρήστες (γενικό κοινό, τρίτα μέρη). Τα περιεχόμενα του λογισμικού παρουσιάζονται με τη μορφή αρχείων, πινάκων, γραφημάτων, παρουσιάσεων βάσει των αποτελεσμάτων και μελετών του Προγράμματος, και των Τεχνικών Ομάδων Εργασίας που έχουν συσταθεί στα πλαίσια του Προγράμματος. Προτιμώτεο browsers για την εύκολη και ταχεία λειτουργία της πλατφόρμας είναι οι Firefox, Google Chrome και Internet Explorer 11.

Το Πρωτόκολλο PROTEAS αναπτύχθηκε στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος PROTEAS (LIFE09 ENV/GR/291) και είναι διαθέσιμο σε όλους τους χρήστες, με ελεύθερη πρόσβαση μέσω της ιστοσελίδας του Προγράμματος www.proteas-reach.gr (Σύνδεσμος: e-Εργαλεία & Οδηγίες/ Πρωτόκολλο PROTEAS). Εναλλακτικά, η εσοδος στην πλατφόρμα γίνεται απευθείας μέσω της ηλεκτρονικής διεύθυνσης www.kartes.proteas-reach.gr.

Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα PROTEAS (LIFE09 ENV/GR/291) www.proteas-reach.gr υλοποιείται στα πλαίσια των προγραμμάτων LIFE+ Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση (2011-2015), συγχρηματοδοτούμενο κατά 50% από τη Δ/ση Περιβάλλοντος (LIFE) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σκοπός του Προγράμματος είναι η ανάπτυξη ενός Πρωτοκόλλου καλών πρακτικών με τις απαραίτητες προβλέψεις Συστημάτων Διαχείρισης Υγιεινής Ασφάλειας & Περιβάλλοντος (ΥΑΠΕ) για την πρόληψη επιπτώσεων στον άνθρωπο και το περιβάλλον από εκπομπές και ατυχηματικές διαρροές σε όλα τα στάδια του κύκλου μεταφοράς και διακίνησης πετρελαιοειδών και άλλων επικίνδυνων ουσιών. Το πρόγραμμα συντονίζει το Πολυτεχνείο Κρήτης (Επιστημ. Υπεύθυνος: Δρ. Γ. Παπαδάκης grap@dpem.tuc.gr) με εταιρούς τις εταιρίες πετρελαιοειδών ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΕΛΛΑΣ) και AVINOIL ABENEP.

Ο EU-OSHA κηρύσσει την έναρξη της εκστρατείας «Ασφαλείς και Υγιείς Χώροι Εργασίας για όλες τις ηλικίες»

Στις **15 Απριλίου**, από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ολλανδική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, ο EU-OSHA κήρυξε στις Βρυξέλλες την έναρξη της νέας εκστρατείας για την περίοδο 2016-2017, **Ασφαλείς και Υγιείς Χώροι Εργασίας για όλες τις ηλικίες**.

Η εκστρατεία, η οποία βασίζεται στο έργο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με θέμα «Μεγαλύτερη ασφάλεια και υγεία στην εργασία σε κάθε ηλικία» που υλοποίησε ο EU-OSHA, αναδεικνύει τα οφέλη που έχει η καλή επαγγελματική ασφάλεια και υγεία για τους εργαζομένους, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία γενικότερα.

Επικεντρώνεται στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις (δημόσιες και ιδιωτικές) και στην ανάγκη προώθησης της βιώσιμης απασχόλησης και της υγιούς γήρανσης, ήδη από την έναρξη του επαγγελματικού βίου. Με τον τρόπο αυτό, οι επιχειρήσεις θα προστατεύουν την υγεία των εργαζομένων τους έως και μετά την ηλικία συνταξιοδότησης, καθώς επίσης και την παραγωγικότητα των ιδίων των επιχειρήσεων.

Οι στόχοι της εκστρατείας είναι τέσσερις:

- η προώθηση της **βιώσιμης απασχόλησης** και της **υγιούς γήρανσης** από την **έναρξη του εργασιακού βίου**·
- η υπογράμμιση της σημασίας της **πρόληψης κινδύνων καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου**·
- η υποστήριξη εργοδοτών και εργαζομένων (συμπεριλαμβανομένων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων) με την παροχή **πληροφοριών και εργαλείων** για τη διαχείριση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στο πλαίσιο της γήρανσης του εργατικού δυναμικού·

- η διευκόλυνση της **ανταλλαγής πληροφοριών και ορθών πρακτικών**.

Στο πλαίσιο της νέας αυτής εκστρατείας, ο EU-OSHA εκδίδει, επίσης, **ηλεκτρονικό οδηγό σχετικά με τη διαχείριση της ασφάλειας και της υγείας ενός εργατικού δυναμικού που γηράσκει**: <http://equides.osha.europa.eu/>

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εκστρατεία είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο: <https://www.healthy-workplaces.eu/el>

28 Απριλίου: Παγκόσμια Ημέρα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Η **28η Απριλίου** έχει καθιερωθεί από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ILO) ως Παγκόσμια Ημέρα για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία.

Φέτος το θέμα της καμπάνιας για την Ημέρα ήταν **«Εργασιακό στρες: μια πρόκληση για όλους»**.

Το **ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.**, όπως κάθε χρόνο, μετέφρασε και προσαρμόσε στα ελληνικά την αφίσα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Η αφίσα, διατέθηκε στο διαδίκτυο ενώ διανεμήθηκε δωρεάν σε όλους τους ενδιαφερόμενους από τα γραφεία του Ινστιτούτου στην Αθήνα. Επίσης, αναρτήθηκε σε ηλεωφορεία και τρόλεϊ της πόλης, σε σταθμούς του μετρό, καθώς και σε γραφεία των ΕΛΤΑ.

Η έλλειψη αναγνώρισης

Απόσπασμα από το βιβλίο «Ηθική παρενόχληση στο χώρο της εργασίας» (Εκδόσεις Πατάκη, 2002, μετάφραση: Ασπασία Σιγάλα, σελίδες 212 - 215) της Marie France Hirigoyen. Η συγγραφέας είναι γαλλίδα ψυχίατρος, ψυχαναλύτρια και ψυχοθεραπεύτρια.

Η εργασία παίζει βασικό ρόλο στη δόμηση της ταυτότητας του ατόμου, επιβεβαιώνει τις ικανότητές του και υλοποιεί τα σχέδια της ζωής του ή τα όνειρά του.

Με αυτή την έννοια, η αναγνώριση στην εργασία της επαγγελματικής ταυτότητας είναι απαραίτητη. Ένα άτομο που θα ήταν ανύπαρκτο στα μάτια των άλλων δεν θα μπορούσε παρά να πάθει κατάθλιψη και να σβήσει. Σε αυτό άλλωστε καταλήγει η ηθική παρενόχληση, προβαίνοντας στη συμβολική εξαφάνιση ενός ατόμου. Όταν οι εργαζόμενοι αισθάνονται ότι δεν έχουν αναγνώριση, όποιες κι αν είναι οι επιδόσεις τους, χάνουν το ενδιαφέρον τους και δεν έχουν πλέον τόση διάθεση να επενδύσουν στην εργασία τους.

Σ' αυτή την επιχείρηση που ιδιωτικοποιήθηκε, μετά την εφαρμογή του ωραρίου των 35 ωρών, οι βοηθοί της διεύθυνσης είδαν ξαφνικά τις υπερωρίες τους να καταργούνται. Αυτό, εκτός ότι μείωσε σημαντικά τον μισθό τους, επέφερε και μιαν απώλεια αρμοδιοτήτων και έναν τεμαχισμό στα καθήκοντά τους. Έχασαν το ενδιαφέρον τους, αφού τις περιορίσαν σε απλές αναπληρωματικές γραμματείες· ορισμένες από αυτές, που μέχρι τότε ήταν πολύ αφοσιωμένες, άρχισαν να αρνούνται να κάνουν οτιδήποτε δεν ήταν απόλυτα μέρος των καθηκόντων τους, αλλά αυτό χάλασε το καλό εργασιακό κλίμα που υπήρχε στο παρελθόν. Η ατμόσφαιρα χειροτέρεψε και θεωρήθηκαν υπεύθυνες γι' αυτό. Ορισμένοι υπεύθυνοι δεν κατάλαβαν γιατί δεν ήταν πια τόσο αφοσιωμένες στη δουλειά τους και θέλησαν να τους φορτώσουν το λάθος.

Όταν το μόνο που απασχολεί τις διοικήσεις είναι τα οικονομικά αποτελέσματα και ξεχνούν να λά-

βουν υπόψη τους εργαζόμενους ως ανθρώπινα πλάσματα, κρίνοντάς τους μόνο από την οπτική γωνία της χρησιμότητας ή των τεχνικών τους δεξιοτήτων, οι εργα-

Έλεγχος ποιότητας του καφέ σε εταιρεία εισαγωγής καφέ, Αμβούργο, 1958.

ζόμενοι ως απλά πιόνια έχουν την αίσθηση της ανυπαρξίας, που μπορεί να τους οδηγήσει στην υποταγή ή την επανάσταση.

Την αντίστοιχα έντονη χρήση εργαλείων συναντάμε και στη σχέση προϊστάμενου - υφισταμένου, όπου υπάρχει όλο και λιγότερη αμοιβαιότητα. Οι συνεργάτες είναι απλώς οι «πηγές», ελάχιστα ανθρώπινες. Ο υφιστάμενος πρέπει να δίνει, δεν υπάρχει λόγος να τον ευχαριστήσουν ή να τον συγχαρούν ούτε να τον προσέξουν. Πέρα από την πρακτική του χρησιμότητα, ο συνεργάτης είναι ανύπαρκτος.

Έτσι, η Μαρί, που μέσα σε δέκα χρόνια δεν είχε αρρωστήσει ούτε μια μέρα και δεν είχε ποτέ υπολογίσει πόσες παραπάνω ώρες δούλευε, δεν έλαβε ούτε ένα τηλεφώνημα από τον προϊστάμενό της, με τον οποίο δούλευαν μαζί για επτά χρόνια, όταν ειδοποίησε ότι είχε μπει για θεραπεία σε ένα αντικαρκινικό νοσοκομείο.

Ζητούν από τον υπάλληλο να επενδύσει προσωπικά στην εργασία του, απαιτούν συνυπευθυνότητα στο έργο, υπόσχεση ότι θα χρησιμοποιήσει τα πάντα, συμπεριλαμβανομένου του εαυτού του, για να λύσει ένα πρόβλημα ή για να αντιμετωπίσει μια κατάσταση, αλλά δεν υπάρχει αναγνώριση της παρεχόμενης εργασίας. Υπάρχει άρνηση απέναντι στις εργασιακές δυσκολίες: «Βολέψτε τα, δεν θέλω να ξέρω πώς!» και, επίσης, άρνηση της ίδιας της δουλειάς. Έτσι μπορούν να αποσύρουν από κάποιον ένα προσχέδιο στο οποίο έχει επενδύσει ώρες δουλειάς, χωρίς ούτε ένα ευχαριστώ, και να το δώσουν σε κάποιον άλλο να το συνεχίσει. Μπορεί, επίσης, ο Προϊστάμενος να οικειοποιείται τη δουλειά του υπαλλήλου και να τη χρησιμοποιεί για τη δική του αναρίχηση:

«Όχι μόνο δε με καλούν στις συσκέψεις που αφορούν το προσχέδιο που έστησα, αλλά ούτε καν με ενημερώνουν για ό,τι αποφασίζεται. Η δουλειά που κάνω δεν μου ανήκει. Ανήκει στην εταιρεία, που μπορεί να την αναμορφώσει».

Δεν ξέρουμε πια γιατί δουλεύουμε, δεν ξέρουμε πια σε τί χρησιμεύει αυτή η δουλειά, γιατί μας διαφεύγει, χάνουμε το νόημα αυτού που κάνουμε. Αναρωτιόμαστε για τη χρησιμότητα του έργου μας, για τη χρησιμότητά μας...

Όχι μόνο δεν υπάρχει αναγνώριση για τη δουλειά που έγινε, αλλά δεν βλέπουν καν τον εργαζόμενο ως ανθρώπινο πλάσμα. Παραδείγματος χάρη, όταν ένα άτομο γνωστοποιεί ότι θα απουσιάσει μια μέρα γιατί πρέπει να παραστεί σε κηδεία συγγενή του, σπάνια θα δεχτεί μια λέξη για συλλυπητήρια. Πώς ένας άνθρωπος να έχει κίνητρα σε ένα σύστημα που δεν τον βλέπει, που δεν είναι τίποτα παραπάνω από ένα πιόνι, από έναν αριθμό μπτρώου; Οι εργαζόμενοι δέχονται διαρκώς πλήγματα που τους κάνουν να χάσουν την εμπιστοσύνη στον εαυτό τους. Το επαγγελματικό περιβάλλον αντί να εξασφαλίσει την αυτοεκτίμηση των ατόμων την καταστρέφει.

Ο σεβασμός του ατόμου ποικίλλει ανάλογα με τις επιχειρήσεις και τους διευθύνοντες. Υπάρχουν επιχειρήσεις που προσπαθούν να λάβουν υπόψη τον άνθρωπο, τις οικογενειακές κοινωνικές ή προσωπικές του δυσκολίες, αλλά αυτό μπορεί να γίνει με τόσο αδιάκριτο τρόπο, που οι εργαζόμενοι να φοβούνται να εκθέσουν την προσωπική τους ζωή.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Ημερίδα ADR από τον Πανελλήνιο Σύλλογο Συμβούλων Ασφαλούς Μεταφοράς Επικινδύνων Εμπορευμάτων

Στις **30 Μαρτίου**, ο Πανελλήνιος Σύλλογος Συμβούλων Ασφαλούς Μεταφοράς Επικινδύνων Εμπορευμάτων (**ΠΣΣΑΜΕΕ**) διοργάνωσε ημερίδα, η οποία πραγματοποιήθηκε σε αίθουσα του ΤΕΕ στην Αθήνα.

Ομιλητές στην ημερίδα υπήρξαν θεσμικοί εκπρόσωποι δημοσίων φορέων και της αγοράς, εκπρόσωπος ευρωπαϊκού οργανισμού, καθώς και μέλη του συλλόγου.

Το καλοσώρισμα στην εκδήλωση έκανε ο Πρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Συμβούλων Ασφαλούς Μεταφοράς Επικινδύνων Εμπορευμάτων, **κος Χ. Σερετίδης - Χημ. Μηχ., iMBA, ADR/RID/IMDG**.

Το **ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.** εκπροσώπησε η **κα Ε. Γεωργιάδου, Δρ. Χημικός Μηχανικός** στο Κέντρο Ασφάλειας και Εργασίας του Ινστιτούτου. Η κα Γεωργιάδου ανέπτυξε το

θέμα **«Πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων για την επαγγελματική και δημόσια υγεία και ασφάλεια κατά τη μεταφορά επικινδύνων φορτίων».**

Πανελλήνιο Συνέδριο Συνδέσμου Υγειονομικών Τεχνολόγων Παρασκευαστών 2016

Από τις **7** έως τις **10 Απριλίου** στο συνεδριακό κέντρο «Ηλέκτρα Αποστόλου» στο Πολύκεντρο του δήμου Ν. Ηρακλείου πραγματοποιήθηκε συνέδριο, το οποίο διοργάνωσε ο **Σύνδεσμος Υγειονομικών Τεχνολόγων Παρασκευαστών**.

Το συνέδριο ήταν πολυθεματικό και κάλυπτε όλους τους εργαστηριακούς τομείς: μικροβιολογία, αιματολογία, παθολογοανατομικά θέματα, βιοχημικά θέματα, αναγεννητική ιατρική, ανοσολογικά θέματα, καθώς και

μία μεγάλη γκάμα από επαγγελματικά θέματα.

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. εκπροσώπησε με ομιλία, ο γιατρός εργασίας, **κος Β. Δρακόπουλος**.

Η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας.

Πηγή: <http://www.syntepa.gr/synedria/102-synedria-imerides>

Ημερίδα για την «ηλεκτρική ασφάλεια» στη Σιβιτανίδειο

Στις **8 Απριλίου** η **Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων** σε συνεργασία με τον **Τομέα Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικής και Αυτοματισμού του Εργαστηριακού Κέντρου** και το **Κέντρο Δια Βίου Μάθησης επιπέδου 2**, διοργάνωσαν ημερίδα ενημέρωσης για την **«Ηλεκτρική Ασφάλεια»**.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της διαρκούς ενημέρωσης των μαθητών, των γονέων, των επαγγελματιών αλλά και του ευρύτερου κοινού σε θεμελιώδη θέματα ηλεκτρικής ασφάλειας, με στόχο τη μείωση του ποσοστού των θανάτων, των τραυματισμών, των πυρκαγιών και των απωλειών περιουσίας που σχετίζονται με τον ηλεκτρισμό, για το κοινό όφελος. Παράλληλος στόχος η θεσμοποίηση ενημερωτικών δράσεων σχετικών με την ηλεκτρική ασφάλεια, ώστε να αποτελέσουν έναν σημαντικό πόλο έλξης και διαμόρφωσης του ηλεκτρολογικού γίγνεσθαι σε όλη τη χώρα, τόσο σε εκπαιδευτικό όσο και σε ευρύτερο επίπεδο.

Το **ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.** συμμετείχε στην ημερίδα με διανομή έντυπου υλικού.

Παρουσίαση του βιβλίου της Δρ. Ιστορίας Αγγελικής Μέρου με τίτλο: «Μία εταιρεία γεννιέται Σέριφος – Σπηλιαζέζα (1880-1904)»

Στις **9 Απριλίου**, ο **Σύνδεσμος των εν Αθήναις Σεριφίων** διοργάνωσε εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου της **Δρ. Ιστορίας Αγγελικής Μέρου**, με τίτλο: **«Μία εταιρεία γεννιέται Σέριφος – Σπηλιαζέζα (1880-1904)»** στην αίθουσα της **Φιλεκαπαιδευτικής Εταιρείας**, στη **Στοά του Βιβλίου**.

Το βιβλίο παρουσίασε ο Καθ. του τμήματος Ιστορίας - Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, **κος Γιάννης Δημάκης**.

Η εκδήλωση πλαισιώθηκε από ομιλίες σχετικές με τα μεταλλεία από διακεκριμένους ομιλητές.

Μεταξύ των ομιλητών ήταν και η **κα Θεώνη Κουκουλάκη**, υπεύθυνη του Κέντρου Ασφάλειας της Εργασίας

του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. Η κα Κουκουλάκη μίλησε για τους **«Επαγγελματικούς κινδύνους στα μεταλλεία»**.

Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας για την Ψυχολογία Υγείας της Εργασίας

Από τις **11** έως τις **13** **Απριλίου**, η **Ευρωπαϊκή Ακαδημία για την Ψυχολογία Υγείας της Εργασίας** διοργανώνει το 12ο συνέδριό της με θέμα: **«Η συμβολή της Ψυχολογίας Υγείας της Εργασίας σε περιόδους αλλαγών: Κοινωνία και περιβάλλον εργασίας»**. Το συνέδριο διεξήχθη στο ξενοδοχείο **Royal Olympic** στην Αθήνα.

Το πρόγραμμα του συνεδρίου περιλάμβανε διαλέξεις σχετικά με τους ψυχοκοινωνικούς κινδύνους στον χώρο

εργασίας από τους Καθηγητές **Joan Benach** (Ισπανία), **Christina Maslach** (ΗΠΑ) και **Karina Nielsen** (Ην. Βασίλειο).

Περισσότερες πληροφορίες και το πρόγραμμα του συνεδρίου είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο:

<http://www.eaohp.org/conference.html>

Εκδήλωση στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, στην εταιρεία ΣΥΡΜΑ Α.Ε. στον Βόλο

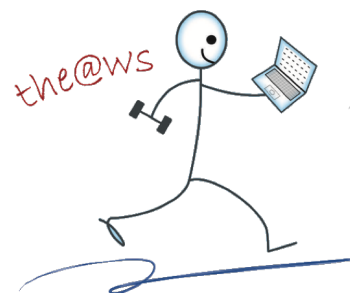
Την Πέμπτη, **28 Απριλίου**, και με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, πραγματοποιήθηκε στον **Βόλο**, με πρωτοβουλία του σωματείου και της διοίκησης της εταιρείας **ΣΥΡΜΑ ΑΕ**, εκδήλωση ενημέρωσης των εργαζομένων, με αντικείμενο, τόσο τις δράσεις και τις πολιτικές για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στην μονάδα όσο και ευρύτερα θέματα ΥΑΕ.

Στην εκδήλωση συμμετείχε το Παράρτημα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στον Βόλο, όπου το στέλεχος του Ινστιτούτου **κ. Σ. Νάρης** παρουσίασε σχετική εισήγηση. Το σύνολο των εισηγήσεων, τόσο από μεριάς εκροσώπων των εργαζομένων όσο και από διοικητικά στελέχη της εταιρείας χαρακτηρίστηκε από υψηλή ποιότητα και παρείχε σημαντικές πληροφορίες στο προσωπικό. Στην εκδήλωση συμμετείχε μεγάλος αριθμός εργαζομένων. Η διοργάνωση αντίστοιχων εκδηλώσεων είναι σημαντική και συμβάλλει καθοριστικά στη διαμόρφωση κουλτούρας ΥΑΕ.

Άσκηση στο γραφείο — Υγεία και ευεξία στον εργασιακό χώρο

Στις **24 Μαΐου**, το **Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης**, σε συνεργασία με το **ALBA Graduate Business School at the American College of Greece**, διοργάνωσε εκδήλωση με θέμα **«Άσκηση στο γραφείο — Υγεία και Ευεξία στον Εργασιακό Χώρο»** στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος «Θεραπευτική άσκηση στον εργασιακό χώρο» - THEWS (ERASMUS+ «Στρατηγικές Συμπράξεις για την Ανώτατη Εκπαίδευση»), το οποίο συγχρηματοδοτείται από το ΙΚΥ και την Ε.Ε.

Στην εκδήλωση παρουσιάστηκε ένα καινοτόμο εργαλείο, το οποίο προσφέρεται δωρεάν, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από καθηγητές Πανεπιστημίου και εξειδικευμένους ορθοπεδικούς γιατρούς με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και εργασίας των εργαζομένων.

Η εκδήλωση απευθυνόταν, ειδικά, σε στελέχη Διοίκησης Προσωπικού και στελέχη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, έτσι ώστε να ενημερωθούν για την ηλεκτρονική πλατφόρμα θεραπευτικής άσκησης, μέσω της οποίας οι εργαζόμενοί τους μπορούν να έχουν πρόσβαση στις ειδικά σχεδιασμένες ασκήσεις για το γραφείο. Μακροπρόθεσμα, στόχος του έργου είναι οι ίδιες οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα θεραπευτικής άσκησης με εξειδικευμένους καθηγητές φυσικής αγωγής, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι μυοσκελετικές διαταραχές που προέρχονται από την καθιστική εργασία στον χώρο του γραφείου.

Στην εκδήλωση, το **ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.** εκπροσώπησε η **κα Θεώνη Κουκουλάκη**, η οποία ανέπτυξε το θέμα: **Υγεία και ευεξία: ο ρόλος του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.**

Ημέρα Ασφάλειας 2016 στην ΕΠΑ

Όπως κάθε χρόνο, η **Εταιρεία Παροχής Αερίου Αττικής Α.Ε. (ΕΠΑ)** διοργάνωσε, στις **8 Ιουνίου**, την **Ημέρα Ασφάλειας**, η οποία αποτελεί πια θεσμό στην επιχείρηση. Η διοργάνωση φιλοδοξεί αφενός να αναδείξει επιτυχημένες προσεγγίσεις και λύσεις σε θέματα ασφάλειας, αλλά κυρίως να αποτελέσει τη βάση για συνεχή συζήτηση και βελτιστοποίηση του εργασιακού περιβάλλοντος στην επιχείρηση.

Η εκδήλωση περιελάμβανε εισαγωγικές ομιλίες ενώ στη συνέχεια το προσωπικό και οι επισκέπτες περιηγήθηκαν ανά ομάδες σε περίπτερα με διαφορετική θεματολογία.

Το **ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.** εκπροσωπήθηκε από την **κα Θ. Κουκουλάκη**, η οποία ανέπτυξε το θέμα **«Εργασιακό στρες»** ενώ εκδόσεις του Ινστιτούτου διανεμήθηκαν στους ενδιαφερόμενους.

Ημερίδα με θέμα «Μηχανισμός διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας» από το Υπουργείο Εργασίας

Στις 24 Ιουνίου, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης πραγματοποίησε ημερίδα, στην οποία παρουσιάστηκε το έργο του Μηχανισμού διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας. Το έργο στο πλαίσιο του Μηχανισμού έχει αναπτυχθεί από το Υπουργείο σε συνεργασία με το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ) και το Δίκτυο Φορέων και Οργανισμών. Αφορά στον προσδιορισμό της τρέχουσας δυναμικής προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε κλάδους, επαγγέλματα και δεξιότητες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Στην ημερίδα έγιναν παρουσιάσεις από τους συμμετέχοντες φορείς στον «Μηχανισμό διάγνωσης», μεταξύ των οποίων και εκπρόσωποι των κοινωνικών εταιρών. Από την πλευρά του **ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.** πραγματοποιήθηκε

σύντομη παρέμβαση στην ημερίδα, στην οποία τονίστηκε η ανάγκη ένταξης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία (ΥΑΕ) ως σημαντικής παραμέτρου που εξετάζεται στο πλαίσιο του Μηχανισμού, εστιάζοντας στη σημασία της ανάγκης ανάπτυξης γενικής κουλτούρας πρόληψης και μάλιστα από μικρή ηλικία, της ανάγκης ειδικής εκπαίδευσης ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε επαγγέλματος - κλάδου και στις ιδιαιτερότητες της επαγγελματικής εκπαίδευσης-μαθητείας. Επίσης, η ΥΑΕ σχετίζεται με τη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας όσον αφορά στους επαγγελματίες που ασχολούνται με αυτόν τον τομέα (π.χ. Τεχνικός ασφάλειας, Γιατρός εργασίας, σύμβουλος μεταφοράς επικίνδυνων εμπορευμάτων, συντονιστής ΥΑΕ σε τεχνικά έργα, νοσηλευτής επαγγελματικής υγείας κ.ά.).

Νομοθετικές εξελίξεις

Υπουργική Απόφαση Οικ. 46248/ΔΤΒΝ 1008/2016 (ΦΕΚ 1339/Β/12.5.2016) Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τη διάθεση στην αγορά απλών δοχείων πίεσης (αναδιατύπωση).

Με την απόφαση αυτή καταργείται, από τις 20 Απριλίου 2016, η υπ' αριθμ. 12479Φ17/414/31.5.1991 (ΦΕΚ 431/Β) κοινή υπουργική απόφαση όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 20769/6285/21.12.1994 (ΦΕΚ 977/Β).

Η απόφαση περιλαμβάνει 6 κεφάλαια και 5 παραρτήματα.

Κεφάλαιο 1 (άρθρα 1-5): Γενικές διατάξεις. Άρθρο 2: Ορισμοί (διαθεσιμότητα στην αγορά, διάθεση στην αγορά, κατασκευαστής, εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος, εισαγωγέας, διανομέας, οικονομικοί φορείς, τεχνική προδιαγραφή, εναρμονισμένο πρότυπο, διαπίστευση, εθνικός οργανισμός διαπίστευσης, αξιολόγηση της συμμόρφωσης, οργανισμός αξιολόγησης της συμμόρφωσης, ανάκληση, απόσυρση, ενωσιακή νομοθεσία εναρμόνισης, σήμανση CE). Κεφάλαιο 2 (άρθρα 6-11): Υποχρεώσεις των οικονομικών φορέων. Κεφάλαιο 3 (άρθρα 12-16): Συμμόρφωση δοχείων των οποίων το γινόμενο $PS \times V$ υπερβαίνει τα 50 bar. Κεφάλαιο 4 (άρθρα 17-33): Κοινοποίηση των οργανισμών αξιολόγησης της συμμόρφωσης. Κεφάλαιο 5 (άρθρα 34-38): Εποπτεία της αγοράς της ένωσης, έλεγχος των εισερχόμενων στην αγορά της ένωσης δοχείων και ενωριακή διαδικασία διασφάλισης. Κεφάλαιο 6 (άρθρα 39-42): στις μεταβατικές και τελικές διατάξεις. Παράρτημα I: Βασικές απαιτήσεις ασφάλειας. Παράρτημα II: Διαδικασίες αξιολόγησης της συμμόρ-

Επιμέλεια: Αφροδίτη Δαΐκου

φωσης. Παράρτημα III: Ενδείξεις, Σημείωμα οδηγιών. Παράρτημα IIIΣ3: Ορισμοί και σύμβολα (πίεση υπολογισμού - P, μέγιστη πίεση χρήσης - PS, ελάχιστη θερμοκρασία χρήσης - Tmin, μέγιστη θερμοκρασία χρήσης - Tmax, όριο ελαστικότητας -ReT, οικογένειες δοχείων, παρτίδα δοχείων, κατασκευή εν σειρά, έκθεση ελέγχου). Παράρτημα IV: Δήλωση συμμόρφωσης ΕΕ (αριθ. XXXX). Παράρτημα V: Υπόδειγμα πρακτικού δέσμευσης.

Υ.Α. Οικ. 52019/ΔΤΒΝ 1152/2016 (ΦΕΚ 1426/Β/20.5.2016) Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τις συσκευές και τα συστήματα προστασίας που προορίζονται για χρήση σε εκρήξιμες ατμόσφαιρες (αναδιατύπωση).

Η απόφαση αυτή εφαρμόζεται στα ακόλουθα, καλούμενα στο εξής «προϊόντα»:

α) συσκευές και συστήματα προστασίας που προορίζονται για χρήση σε εκρήξιμες ατμόσφαιρες

β) διατάξεις ασφάλειας, ελέγχου και ρύθμισης που προορίζονται για χρήση εκτός εκρήξιμων ατμοσφαιρών, αλλά οι οποίες απαιτούνται ή συμβάλλουν στην ασφαλή λειτουργία των συσκευών και συστημάτων προστασίας έναντι των κινδύνων έκρηξης γ) συστατικά μέρη που προορίζονται να ενσωματωθούν σε συσκευές και συστήματα προστασίας που αναφέρονται στο στοιχείο (α).

Υ.Α. Οικ. 51157/ΔΤΒΝ 1129/2016 (ΦΕΚ 1425/Β/20.5.2016) Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/35/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των

κρατών μελών σχετικά με τη διαθεσιμότητα στην αγορά ηλεκτρολογικού υλικού που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί εντός ορισμένων ορίων τάσης.

Στόχος της απόφασης αυτής είναι να εξασφαλισθεί ότι το ηλεκτρολογικό υλικό το οποίο διατίθεται και κυκλοφορεί στην αγορά πληροί τις απαιτήσεις που εγγυώνται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας και ασφάλειας των προσώπων, καθώς και των κατοικίδιων ζώων και της ιδιοκτησίας, με ταυτόχρονη κατοχύρωση της λειτουργίας της εσωτερικής ευρωπαϊκής αγοράς.

Εφαρμόζεται στο ηλεκτρολογικό υλικό που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί σε ονομαστική τάση μεταξύ 50 και 1.000 V για το εναλλασσόμενο ρεύμα και μεταξύ 75 και 1.500 V για το συνεχές ρεύμα.

Εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της το ηλεκτρολογικό υλικό και τα φαινόμενα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα II.

Υ.Α. 39507/167/Φ.9.2/2016 (ΦΕΚ 1047/Β/13.4.2016) Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2014/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τους ανελκυστήρες και τα κατασκευαστικά στοιχεία ασφάλειας για ανελκυστήρες.

Η απόφαση αυτή εφαρμόζεται στους ανελκυστήρες που εξυπηρετούν μόνιμως κτίρια και κατασκευές και προορίζονται για τη μεταφορά:

- α) προσώπων·
- β) προσώπων και αντικειμένων·

γ) μόνον αντικειμένων, εάν ο θαλαμίσκος είναι προσπελάσιμος, δηλαδή εάν ένα πρόσωπο μπορεί να εισέρχεται σε αυτόν χωρίς δυσκολία, και φέρει όργανα χειρισμού είτε εντός του θαλαμίσκου είτε σε σημείο προσιτό σε πρόσωπο εντός αυτού.

Εφαρμόζεται επίσης στα κατασκευαστικά στοιχεία ασφάλειας για ανελκυστήρες τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα III και χρησιμοποιούνται στους ανελκυστήρες που αναφέρονται πιο πάνω.

Στο άρθρο 2 δίνονται οι ορισμοί (ανελκυστήρας, θαλαμίσκος, μοντέλο ανελκυστήρα, διαθεσιμότητα στην αγορά, διάθεση στην αγορά, εγκαταστάτης, κατασκευαστής, εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος, εισαγωγέας, διανομέας, οικονομικοί φορείς, τεχνική προδιαγραφή, εναρμονισμένο πρότυπο, διαπίστευση, εθνικός οργανισμός διαπίστευσης, αξιολόγηση της συμμόρφωσης, οργανισμός αξιολόγησης της συμμόρφωσης, ανάκληση, απόσυρση, ενωσιακή νομοθεσία εναρμόνισης, σήμανση CE, αρμόδια αρχή).

Υπουργική Απόφαση 19009/321/2016 (ΦΕΚ 1287/Β/5.5.2016) Επιμόρφωση εργοδοτών και εργαζομένων για θέματα άσκησης καθηκόντων τεχνικού ασφάλειας σε επιχειρήσεις Β΄ και Γ΄ κατηγορίας – Προγράμματα 2016. (Σχετική εγκύκλιος οικ 21179/343/11.5.2016).

Άρθρο 2: Φορείς εκτέλεσης των προγραμμάτων. Άρ-

θρο 3: Χώροι εκτέλεσης των προγραμμάτων. Άρθρο 4: Περιεχόμενο προγραμμάτων – Ομάδες εκπαιδευμένων. Άρθρο 5: Προσόντα εκπαιδευτών. Άρθρο 6: Περιεχόμενο αιτήσεων – Διαδικασία έγκρισης – Λοιπές προϋποθέσεις. Άρθρο 7: Έλεγχος εκτέλεσης των προγραμμάτων – Κυρώσεις. Άρθρο 8: Καταχώριση εργοδότη ως ΤΑ στο Πληροφοριακό Σύστημα ΕΡΓΑΝΗ. Παράρτημα: Ελάχιστες προδιαγραφές για την διεξαγωγή προγραμμάτων τηλεεκπαίδευσης.

Νόμος 4387/2016 (ΦΕΚ 85/Α/12.5.2016) Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας – Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος – Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις.

Άρθρο 31: Ασφαλιστικές παροχές λόγω εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος εκτός εργασίας.

Νόμος 4384/2016 (ΦΕΚ 78/Α/26.4.2016) Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις.

Άρθρο 54: Επίδομα επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας. Άρθρο 55: Τροποποίηση του ν. 4251/2014 (ΦΕΚ 80/Α/1.4.2014) Απασχόληση παράτυπα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών στην αγροτική οικονομία.

Υπουργική Απόφαση οικ/Γ4/29797/3376/2016 (ΦΕΚ 1337/Β/12.5.2016): Κατάρτιση, εξέταση και πιστοποίηση ελεγκτών ΚΤΕΟ για τη διενέργεια ελέγχων σε οχήματα μεταφοράς επικίνδυνων εμπορευμάτων (ADR) και ευπαθών τροφίμων (ATP)».

Υπουργική Απόφαση 28159/3183/2016 (ΦΕΚ 1233/Β/27.4.2016): Τροποποίηση της υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 81526/11940/24.12.2015 (3017/Β/31.12.2015) κοινής υπουργικής απόφασης «Μέτρα περιορισμού κυκλοφορίας φορτηγών αυτοκινήτων σε τμήματα των εθνικών οδών κατά τη διάρκεια του έτους 2016».

Υπουργική Απόφαση 52/2016 (ΦΕΚ 84/Α/11.5.2016): Τροποποίηση του Π.δ. 347/1998 «Εξοπλισμός των πλοίων σύμφωνα με την Οδηγία 96/98/ΕΚ του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1996» (Α΄ 231), όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τα Π.δ. 158/1999 (Α΄ 156), 137/2002 (Α΄ 112), 294/2003 (Α΄ 251), 194/2009 (Α΄ 239), 39/2010 (Α΄ 79), 128/2011 (Α΄ 259), 121/2012 (Α΄ 214), 156/2013 (Α΄ 248), 33/2015 (Α΄ 46) και 81/2015 (Α΄ 158) σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2015/559/ΕΕ της Επιτροπής της 9ης Απριλίου 2015 (L 95/1/10.04.2015).

Υπουργική Απόφαση 4616/52519/2016 (ΦΕΚ 1367/Β/16.5.2016) Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων.

Υπουργική Απόφαση Οικ. 31652/2847/2016 (ΦΕΚ 1432/Β/20.5.2016) Παράταση προσωρινής άδειας λειτουργίας των συνεργείων οχημάτων που εμπίπτουν στην παράγραφο 15 του άρθρου 42 του υπ' αριθμ. Ν. 4030/2011 (249/Α).

Τα πλήρη κείμενα των νομοθετημάτων και των ευρωπαϊκών οδηγιών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου, στη διεύθυνση: <http://www.elinyae.gr>

Συνέδρια - Ημερίδες - Εκθέσεις >

21-22 June 2016, ExCeL London, UK

IOISH 2016 conference - Influential Leadership: delivering impact - sustaining change

Organized by IOISH - Institution of Occupational Safety and Health

Website:

<http://www.ioishconference.co.uk/>

How can prevention services be carried out in an effective, efficient and successful manner, given the limited resources that social security institutions may have to face in the area of prevention? Join the Academy workshop and explore options and strategies tailored to your organization.

12 - 14 July 2016 Melaka, Malaysia

ISSA Academy workshop: Prevention of Occupational Risks

The International Social Security Association (ISSA) is the world's leading international organization for social security institutions, government departments and agencies. The ISSA promotes excellence in social security administration through professional guidelines, expert knowledge, services and support to enable

its members to develop dynamic social security systems and policy throughout the world. Founded in 1927 under the auspices of the International Labour Organization, the ISSA counts more than 330 member organizations in over 160 countries.

Website: https://www.issa.int/en_GB/web/ac-por-2016a/overview

10 - 11 August 2016 Kuala Lumpur, Malaysia
International Social Security Conference

Active Ageing: Live Long and Prosper

The International Social Security Conference (ISSC) is an annual conference organised by the Employees Provident Fund of Malaysia and serves as a knowledge sharing platform covering social security and retirement matters. The ISSC 2016 will be co-hosted by State Street, one of the leading global investment banks

Contact: *ISSC Secretariat at issc2016@epf.gov.my*

Website: <https://secure.kwsp.gov.my/microsite/issc/>

International Conference on Sustainable Employability
Brussels, 14-16 September 2016
- Square Brussels Meeting Centre

Conference Topic

• (Socio-)demographic analysis,

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Καψάλη

including age and/or generational analysis

- Cross-generational collaboration and diversity management
- Health promotion at work
- Job crafting
- Leadership
- Mobility issues, including international mobility
- New forms of work organization, including working time arrangements and spatiotemporal flexibility
- Prevention of and managing workers with chronic musculoskeletal disorders
- Prevention of and managing workers with mental disorders
- Psychosocial and organizational factors at work
- Sickness absence and return to work
- Talent management, career management
- Work ability throughout the life course, including active ageing policies
- Workplace social capital

Special sessions:

1. *Sustainable employability and cardiovascular disease", organized by the ICOH Scientific Committee Cardiology in Occupational Health (ICOH-CVD)*
2. *Unemployment, job insecurity, and sustainable employability", organized by the ICOH Scientific Committee Unemployment, Job Insecurity and Health (ICOH-UJH)*

Website: <http://www.incose.eu/>

CONGRESS ON MENTAL HEALTH:
MEETING THE NEEDS OF THE XXI CENTURY

7- 8 October 2016 Moscow, Russian Federation, AZIMUT Moscow Olympic Hotel
International Conference
Mental health in the workplace: meeting the needs of the XXI

Century

Organized by Union for Mental Health under the patronage the Ministry of Labour and Social Protection of the Russian Federation

Contact: info@mental-health-congress.ru

Tel.: +7 495-640-16-37

https://www.issa.int/en_GB/web/event-242601-mental-health-sustaining-in-the-workplace

Internet:

<http://www.mental-health-congress.ru/en/>

13 October 2016, Frankfurt, Germany

2nd International Symposium Electricity and Safety in the 21st Century - New Technologies, Applications and Standards

Organized by VDE Association for Electrical Electronic & Information Technologies e.V. www.vde.com/en/, DKE German Commission for Electrical Electronic & Information Technologies of DIN and VDE www.vde.com/en/dke/,

ISSA International Social Security Association Electricity Section www.issa.int/en/About-ISSA/Prevention-Sections, BG ETEM German Social Accident Insurance Institution for the energy, textile, electrical and media products sectors www.bgetem.de, KAN German Commission for Occupational Health and Safety and Standardization www.kan.de/en/

Contact: Jennifer Roch, BG ETEM, Office of the ISSA Electricity Section Gustav-Heinemann-Ufer 130, 50968 Köln / Germany
Tel. +49 221 3778-6031
Fax. +49 221 3778-196031
E-mail: roch.jennifer@bgetem.de
Website: <http://conference.vde.com/electricity/2016/Pages/default.aspx>

3 - 6 September 2017, Singapore

XXI World Congress on Safety and Health at Work - Global Forum for Prevention

The Congress will be co-organized by the ISSA with the International Labour Organization and hosted by the Singapore Ministry of Manpower (MOM).

Contact: Occupational Safety and Health Division (OSHD), Ministry of Manpower, Singapore XXI World Congress on Safety and Health at Work 2017: Global Forum for Prevention 1500 Bendemeer Road, #03-02 Ministry of Manpower Services Centre, Singapore 339946

Tel: +65 6692 4720

Fax: +65 6535 6726

Email: safety2017singapore@mom.gov.sg

Internet: <http://www.safety2017singapore.com/index.html>

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & Χρήσιμες διασυνδέσεις >

Υγεία και ασφάλεια της εργασίας στη βιομηχανία χρωμάτων

Επιμέλεια: Φανή Θωμαδάκη

Η βιβλιογραφία που ακολουθεί είναι ενδεικτική. Τα περισσότερα ντοκουμέντα είναι σε ψηφιακή μορφή και έχουν ανακτηθεί από πηγές του διαδικτύου.

Διαλύτες χρωμάτων: κίνδυνοι και μέτρα προστασίας / Ιωάννης Βουτσινάς, σ.279-295 (Περιέχεται στο τεκμήριο με ΑΡΕ: 1511)

Εκτίμηση και πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου στη βιομηχανία παραγωγής χρωμάτων / Σ. Δοντάς, ... [κ.ά].- Αθήνα : ΕΛΙΝΥΑΕ, 2007

Exposure characteristics of construction painters to organic solvents / H. Park, H.D. Park, J-K Jang, Safety and health at work, 2016, 7, σ. 63-71
<http://www.e-shaw.net/article/S2093-7911-%2815%2900092-X/pdf>

Exposure to organic solvents among car painters in Bergen, Norway / Bente E. Moen, Eli Bjorg Hollund,

The annals of occupational hygiene, 2000, 44(3), σ. 185-189

Health and safety advise for painters and decorators / CITB-ConstructionSkills Northern Ireland
<http://www.citbni.org.uk/CITB/files/82/82e97149-506f-4344-9721-01ba65575fe8.pdf>

Inhalation exposure to isocyanates of car body repair shop workers and industrial spray painters / Anjoeka Pronk, ...[et.al.], The annals of occupational hygiene, 2006, 50(1), σ. 1-14

Lead-containing paints and coatings : preventing exposure in the construction industry / Work Safe BC, 2011

http://www.worksafebc.com/publications/health_and_safety/by_topic/assets/pdf/LeadContaining-PaintCoatings.pdf?_ga=1.266129352.654100724.1461140603

Nasal, eye, and skin irritation in dockyard painters / R. Chen ...[et.al.], Occupational and environmental medicine, 2001, 58(8), σ.542-543

Occupational exposure in paint manufacture and painting / IARC - Summaries and evaluations, 1989, v.47 (σ. 329)
<http://www.inchem.org/documents/iarc/vol47/47-13.html>

Occupational Hazards and Safety Measures Amongst the Paint Factory Workers in Lagos, Nigeria / O. Awodele, ...[et.al.], Safety and health at work, 2014, 5(2), 106-111
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4147227/>

Occupational risk factors for male bladder cancer : results from a population based case cohort study in the Netherlands / M.P.A. Zeegers ...[et. al.], Occupational and environmental medicine, 2001, 58(9), σ.590-596

On the use of computational fluid dynamics in the prediction and control of exposure to airborne contaminants - an illustration using spray painting, The annals of occupational hygiene, 2000, 44(3), σ. 191-202

Paint department : health and safety guidelines, IATSE 891, 2001, 20 σ.
http://www.actsafe.ca/wp-content/uploads/resources/pdf/IATSE_paintbulletins.pdf

Painting by spraying, HSE, 2011, 3 σ.
<http://www.hse.gov.uk/pubns/guidance/oce3.pdf>

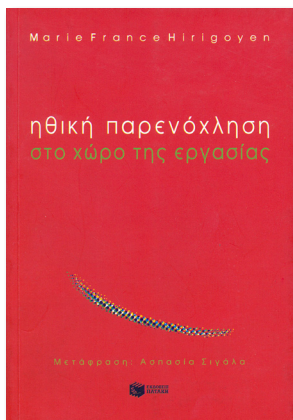
Protecting workers exposed to lead-based paint hazards : a report to congress / Aaron Sussell, ...[et. al.]- Cincinnati, Ohio : U.S. Department of Health and Human Services, 1997
<http://www.cdc.gov/niosh/docs/98-112/pdfs/98-112.pdf>

Spray painting & powder coating: code of practice/ Safe Work Australia, 2015, 48 σ.
<http://www.safeworkaustralia.gov.au/sites/SWA/about/Publications/Documents/702/spray-painting-powder-coating.pdf>

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Ηθική παρενόχληση στο χώρο της εργασίας

Συγγραφέας: Marie France Hirigoyen
Εκδοτικός Οίκος: Εκδόσεις Πατάκη
Μετάφραση: Ασπασία Σιγάλα
Σελίδες: 374
Έκδοση: 2002

Κατά τα τέλη της δεκαετίας του '90 η γαλλίδα ψυχίατρος, ψυχαναλύτρια και ψυχοθεραπεύτρια Marie France Hirigoyen παρουσίασε τα πορίσματα μιας έρευνάς της για το φαινόμενο της ηθικής παρενόχλησης.

Η ηθική παρενόχληση είναι η προσπάθεια ψυχικής εξότωσης του άλλου με λόγια, νεύματα ή υπονοούμενα, χωρίς τη χρήση φυσικής βίας. Η έρευνα αφορούσε στην καθημερινή ζωή και προκάλεσε πάταγο. Λίγα χρόνια αργότερα, το 2001, η συγγραφέας εξέδωσε ένα βιβλίο που αφορούσε στο ίδιο φαινόμενο, αλλά στον χώρο της

εργασίας.

Με αφορμή την επιτυχία του βιβλίου ήρθε στο φως πλήθος περιπτώσεων ηθικής παρενόχλησης. Πολλοί φορείς στη Γαλλία (γιατρών, επιθεωρητών εργασίας, συνδικαλιστών, επιχειρηματιών, δικηγόρων) συζήτησαν σε συνέδριά τους τα ευρήματα της μελέτης. Το Κομμουνιστικό Κόμμα της χώρας, ακολουθώντας τη συμβουλή της συγγραφέως, υπέβαλε πρόταση νόμου για την προστασία των εργαζομένων από σχετικές καταστάσεις.

Το βιβλίο εξετάζει, κατ' αρχάς, τί είναι και τί δεν είναι παρενόχληση. Στη συνέχεια περιγράφει χαρακτηριστικά των θυμάτων, τις μεθόδους παρενόχλησης και τις ιδιαιτερότητες του φαινομένου σε ορισμένους τομείς δραστηριοτήτων. Κατόπιν εξετάζονται αναλυτικά οι επιπτώσεις στην υγεία σε ψυχοσωματικό επίπεδο (άγχος, κατάθλιψη, αναβίωση παλαιών τραυμάτων, ντροπή, ταπείνωση, απώλεια ευθυκρισίας κ.ά.).

Στην επόμενη ενότητα του βιβλίου μελετώνται τα αίτια της παρενόχλησης. Εξετάζονται τα πλαίσια που ευνοούν την παρενόχληση και οι καταστάσεις μεταξύ των ατόμων που εμπλέκονται στο φαινόμενο. Το βιβλίο κλείνει με τα μέτρα που θεωρείται απαραίτητο να ληφθούν σε επίπεδο κοινωνίας, επιχείρησης και ατόμου.

Εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται από τα Κ.Ε.Κ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Το Κ.Ε.Κ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., στο πλαίσιο των καταστατικών του αρχών, διενεργεί σεμινάρια κατάρτισης **εργοδοτών, εργαζομένων και ελεύθερων επαγγελματιών**, στοχεύοντας στην επιμόρφωση και την υποκίνησή τους στην εφαρμογή κανόνων και καλών πρακτικών Επαγγελματικής Υγείας και Ασφάλειας (Υ&Α). Τα σεμινάρια επαναλαμβάνονται, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, σε όλα τα παραρτήματα του Κ.Ε.Κ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. Ενδεικτικοί τύποι σεμιναρίων είναι οι ακόλουθοι:

- **Ενδοεπιχειρησιακά Σεμινάρια.** Η διάρκειά τους ποικίλει. Καθορίζεται από τις προτεραιότητες και τα θεματικά πεδία, στα οποία η κάθε επιχείρηση επιθυμεί να δώσει βαρύτητα. Το βασικό πακέτο ενδοεπιχειρησιακού προγράμματος είναι 4ωρης διάρκειας και περιλαμβάνει τα εξής αντικείμενα: γενικά θέματα Υ&Α, πυροπροστασία, ηλεκτρικός κίνδυνος, εργονομία-μυοσκελετικές παθήσεις.

Το πρόγραμμα αυτό είναι μεταβλητό και μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες της επιχείρησης, καλύπτοντας ποικίλα θεματικά πεδία. Κατόπιν αιτήματος από την επιχείρηση και σχετικής συνεννόησης, **παρέχεται και υπηρεσία επί τόπου επίσκεψης κλιμακίου εμπειρογνομώνων του Ινστιτούτου**, οι οποίοι παρατηρούν το χώρο εργασίας, εντοπίζουν τις ανάγκες εκπαίδευσης και συλλέγουν υλικό, προκειμένου η εκπαίδευση να είναι το δυνατόν προσαρμοσμένη στις ανάγκες και την καθημερινότητα της επιχείρησης.

- **Τεχνικών Ασφάλειας αποφοίτων ΑΕΙ' διάρκειας 100 ωρών** με τίτλο «**Υγιεινή & Ασφάλεια - Πρόληψη Ατυχημάτων**». Απευθύνεται σε στελέχη επιχειρήσεων και ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι στοχεύουν στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας σε **Βιομηχανίες**. Το περιεχόμενο του προγράμματος καλύπτει τις απαιτήσεις του Ν. 3144/03, εγκρίνεται από το Συμβούλιο Υ&Α της Εργασίας (Σ.Υ.Α.Ε.) του Υπουργείου Εργασίας, ενώ με το πέρας του, **χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης, που αποτελεί αποδεικτικό για μείωση της απαιτούμενης προϋπηρεσίας για ανάληψη των καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας, για μεν τους αποφοίτους Πανεπιστημίων από δύο (2) σε ένα (1) έτος, για δε τους αποφοίτους ΤΕΙ από πέντε (5) σε δύο (2) έτη από κτήσεως του βασικού τίτλου σπουδών (πτυχίου).**

- **Τεχνικών Ασφάλειας αποφοίτων ΑΕΙ' διάρκειας 100 ωρών** με τίτλο «**Υγιεινή & Ασφάλεια - Πρόληψη Ατυχημάτων στα Τεχνικά Έργα**». Απευθύνεται σε στελέχη τεχνικών εταιρειών και ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι στοχεύουν στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας σε **Τεχνικά Έργα**. Για τα συγκεκριμένα σεμινάρια ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις, ενώ χορηγούνται ίδιου τύπου βεβαιώσεις παρακολούθησης με τα σεμινάρια Βιομηχανίας.

- **Εργοδοτών επιχειρήσεων Β' και Γ' κατηγορίας επικινδυνότητας διάρκειας 35 και 10 ωρών** αντίστοιχα, με θέμα «**Ο Εργοδότης ως Τεχνικός Ασφάλειας**». Στόχος του προγράμματος είναι η επιμόρφωση εργοδοτών μικρών επιχειρήσεων (< από 50 εργαζόμενους) στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας στις επιχειρήσεις που διατηρούν. Τα σεμινάρια εγκρίνονται, ως προς το περιεχόμενο και τις προϋποθέσεις υλοποίησης από το Σ.Υ.Α.Ε., **ενώ χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης, που αποτελεί αποδεικτικό προσόντων για ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας.**

- **Σεμινάρια Επιτροπών Υ&Α της Εργασίας (Ε.Υ.Α.Ε.), διάρκειας 20 ωρών**, με τίτλο «**Υ&Α της Εργασίας - Ο ρόλος των Ε.Υ.Α.Ε.**». Τα σεμινάρια αφορούν μέλη εκλεγμένων Επιτροπών Υ&Α επιχειρήσεων και σκοπό έχουν την ενημέρωσή τους για θέματα Υ&Α της Εργασίας, ώστε να τους καταστήσει ικανούς αργότερα της επιχείρησης και του Τεχνικού Ασφάλειας, στην εφαρμογή κανόνων που προάγουν την ασφάλεια και την υγεία στους εργασιακούς χώρους.

- **Επιμορφωτικά σεμινάρια σε θέματα επαγγελματικής υγείας, διάρκειας 20 ή 30 ωρών**, με τίτλο «**Επαγγελματική Υγεία**». Απευθύνονται σε ιατρούς όλων των ειδικοτήτων και σκοπό έχουν την ενημέρωσή τους για το θεσμό του Ιατρού Εργασίας και τα ζητήματα Υγιεινής & Υγείας της Εργασίας.

- **Εξειδικευμένα μικρής διάρκειας (10 ωρών).** Στοχεύουν στην εκπαίδευση των ενδιαφερομένων σε συγκεκριμένα προεπιλεγμένα θεματικά πεδία. Τα σεμινάρια εκτελούνται σε ολιγομελή τμήματα που δεν ξεπερνούν τους 15 εκπαιδευόμενους. Ενδεικτικοί τύποι εξειδικευμένων σεμιναρίων μικρής διάρκειας είναι οι ακόλουθοι:

- «**Χρήση Ανυψωτικών Μηχανημάτων-Περονοφόρα**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: νομοθεσία, έλεγχος ανυψωτικών μηχανημάτων, περονοφόρα, χειρισμός και ασφάλεια περονοφόρων κ.λπ.).

- «**Πρώτες Βοήθειες**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: βασική υποστήριξη ζωής, αυτόματα εξωτερική απινίδωση, κατάγματα, τραυματισμοί κεφαλής κ.λπ.).

- «**Εργονομία**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, μέθοδοι εκτίμησης κινδύνων, εργονομικοί παράγοντες κ.λπ.).

- «**Γραπτή Εκτίμηση Επαγγελματικού Κινδύνου**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνων, λίστες ελέγχου, διακρίβωση κινδύνων Υ&Α - ποσοτικός προσδιορισμός, σχεδιασμός παρεμβάσεων-λήψη μέτρων κ.λπ.).

- «**ΣΑΥ - ΦΑΥ**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: μεθοδολογία σύνταξης ΣΑΥ-ΦΑΥ, υποχρεώσεις παραγόντων τεχνικού έργου, προετοιμασία εργοταξίου, μέτρα προστασίας ανά φάση του έργου κ.λπ.).

1. Σύμφωνα με το ν.2916/2001, τα ελληνικά Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) χαρακτηρίζονται ως Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.)

Πληροφορίες για συμμετοχή στα σεμινάρια στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου <http://www.elinyae.gr> και στις κατά τόπους γραμματείες των Κ.Ε.Κ.

ΑΘΗΝΑ: Λιοσίων 143 και Θερισίου 6, Πλατεία Αττικής, Τηλ.: 210 8200136, 210 8200111, 210 8200139, φαξ: 210 8200103

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: 26ης Οκτωβρίου 90, Περιοχή Σφαγεία, Porto Center, Γ1 κτήριο, 1ος όροφος, Τηλ.: 2310 501020, 2310 501033, φαξ: 2310 501055

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Καπιδάνη 7, Τηλ.: 26510 83290, φαξ: 26510 83294

ΤΡΙΠΟΛΗ: Γρ. Λαμπράκη και Σπηλιωτοπούλου 1, Πλ. Κολλοκοτρώνη, Τηλ.: 2710 221100, φαξ: 2710 221122

ΒΟΛΟΣ: Αθαμάνας 33 και Κωλέτη, Τηλ.: 24210 91670, φαξ: 24210 91671

ΚΟΜΟΤΗΝΗ: Αθίνης Ιωαννίδου 9 & Γ. Μανούδη, Τηλ./φαξ: 25310 84603

ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Λεωφ. Ανδρ. Παπανδρέου 61, Τηλ. 2810 215220, φαξ: 2810 215221

<http://www.elinyae.gr>